

คู่มือ

การปฏิบัติงานนักแก้ไขฟื้นฟู

ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก

กลุ่มแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด
สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ
กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

เอกสารหมายเลข 4/2550

คำนำ

การปล่อยคุมประพติผู้ได้รับการพิจารณาพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก เป็นมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา ผู้กระทำผิดทั้ง 2 กลุ่มนี้เป็นนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับโทษในเรือนจำหรือทัณฑสถานมาระยะหนึ่งแล้ว ซึ่งมีปมปัญหาที่ลึกซึ้งแตกต่างไปจากผู้กระทำผิดกลุ่มอื่น และการที่จะป้องกันมิให้ผู้ถูกคุมความประพฤติกลุ่มนี้หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกนั้น กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดจะต้องให้อย่างมีหลักการ ดังนั้น กลุ่มแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดจึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก คู่มือการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก (โปรแกรมพื้นฐานและโปรแกรมเฉพาะด้าน) ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พนักงานคุมประพติใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ในการจัดทำคู่มือดังกล่าว ได้อาศัยกรอบแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง, จากการเก็บข้อมูลสภาพปัญหา/ความต้องการของผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก รวมทั้งข้อสรุปจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบและโปรแกรมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนมาเป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือทั้ง 2 เล่ม โดยมีการนำคู่มือดังกล่าวไปใช้ดำเนินการในสำนักงานคุมประพตินำร่องจำนวน 11 แห่ง เป็นระยะเวลาหนึ่ง ทั้งนี้ได้มีการติดตามและประเมินผล รวมทั้งถอดบทเรียนการดำเนินงาน แล้วนำข้อค้นพบที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงคู่มือทั้ง 2 เล่มอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กรมคุมประพติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า สำนักงานคุมประพติต่างๆ จะสามารถนำแนวทางตามคู่มือนี้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อีกทั้งมีความเชื่อมั่นว่าการดำเนินงานตามคู่มือนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของระบบประกันคุณภาพการดำเนินงานแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดท้ายนี้ กรมคุมประพติขอขอบพระคุณคณะผู้จัดทำ สำนักงานคุมประพตินำร่อง และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง ทำให้คู่มือเล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี หากมีข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะประการใดโปรดแจ้งไปยังกลุ่มแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป จักเป็นพระคุณยิ่ง

กลุ่มแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด
สำนักพัฒนาการคุมประพติ
กันยายน 2550

สารบัญ

หน้า

- คำนำ
- บทที่ 1 บทนำ 1
- บทที่ 2 การแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก 7

ภาคผนวก ก

- The relationship between terms related prisoner release (1)
- ขอบเขตเนื้อหาของการเข้าไปช่วยเหลือเฉพาะหลังการปล่อย (2)
- กระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (3)
- มาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (ผู้ต้องขัง) (4)
- การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย (5)
- แผนภูมิภาพรวมกระบวนการคุมประพฤติ (7)

ภาคผนวก ข

- การปฐมนิเทศผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก (9)
- การวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิด สภาพจิตใจของผู้ต้องขัง (13)
- แนวทางการจัดกิจกรรมและโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหา/ความต้องการ (ตามเกณฑ์จากแบบจำแนก) (14)
- แผนการแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหา/ความต้องการ (17)
- ตัวอย่างการดำเนินงานแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (18)
- การสงเคราะห์ผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกและระเบียบที่เกี่ยวข้อง (20)
- การจัดให้ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกทำงานบริการสังคม (23)

ภาคผนวก ค

- สุขภาพจิต ความสามารถทางเชาวน์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ (26)
- แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (31)

การแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก

บทที่ 1 บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญ

การแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก เป็นภารกิจใหม่ที่กรมคุมประพฤติได้รับมอบจากกรมราชทัณฑ์ ตั้งแต่วันที่ 27 มกราคม 2546 เป็นต้นมา ซึ่งผู้กระทำผิดกลุ่มนี้เป็นนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับโทษในเรือนจำหรือทัณฑสถานมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว และมีความประพฤติดีอยู่ในข่ายตามเกณฑ์ของกรมราชทัณฑ์ที่จะพิจารณาปล่อยตัวมาอยู่ในความดูแลของกรมคุมประพฤติที่จะพิจารณาปล่อยตัวออกมาสู่สังคมภายนอกก่อนครบกำหนดโทษภายใต้เงื่อนไขการคุมความประพฤติ แม้ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำและทัณฑสถานจะเป็นผลดีต่อความปลอดภัยของสังคม แต่การลงโทษจำคุกก็เป็นการสร้างมลทินให้กับผู้ต้องโทษ และมีผลต่อการที่บุคคลเหล่านั้นจะกลับเข้าสู่สังคมเมื่อพ้นโทษไปแล้ว เนื่องจากการถูกจำกัดเสรีภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจหลายประการ ทำให้ผู้ต้องโทษส่วนใหญ่ต้องสูญเสียลักษณะธรรมชาติหลายๆ ประการ เช่น การสังสรรค์และการติดต่อระหว่างบุคคลธรรมดา เมื่อพ้นโทษไปแล้วมักจะประสบปัญหาในการปรับตัวเข้ากับสังคม ครอบครัวและญาติพี่น้อง สูญเสียความเชื่อมั่นในตนเอง มีปัญหาในการประกอบอาชีพ บางรายมีปัญหาในเรื่องที่อยู่อาศัย ฯลฯ ส่งผลให้บุคคลเหล่านั้นอาจยังมีความเสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรม

การที่จะบรรลุเป้าหมายการป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้ จะต้องให้แก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ทั้งในเรื่องความจำเป็นและความต้องการขั้นพื้นฐาน อันได้แก่ สายสัมพันธ์ด้วยความรักความเข้าใจปัจจัยในการดำรงชีพ ที่พักอาศัย และการทำงาน และความจำเป็นที่เป็นสาเหตุแห่งการกระทำผิดทั้งหลาย เพื่อช่วยเหลือประคับประคองในการปรับตัวในระยะแรกของการคืนสู่ชุมชน และระยะที่ต้องพึ่งตนเองให้ได้ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องหาวิธีการและโปรแกรมมาใช้ในการดำเนินงานเพื่อเป็นการสร้างระบบประกันสุขภาพการดำเนินงานแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้พนักงานคุมประพฤติใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน
2. เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขและไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

3. การจัดทำแนวทางในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก

ในการจัดทำแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกนี้ ได้พิจารณาองค์ประกอบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่จะได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนารูปแบบในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน เมื่อวันที่ 6 – 8 กันยายน 2547 ณ โรงแรมมารวย การ์เด็นท์ มาเป็นแนวคิดของการแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การตระหนักรู้ตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น (การสร้างจิตสำนึก ความรู้สึก รับผิดชอบชีวิตต่อตนเองและผู้อื่น) และการตระหนักรู้ปัจจัยเสี่ยง (สิ่งกระตุ้นการกระทำผิดซ้ำ, รวมทั้งทักษะการหลีกเลี่ยง, การจัดการกับความเครียด)
2. การจัดการกับอารมณ์ (ทักษะการจัดการและควบคุมอารมณ์ หุนหันพลันแล่น)
3. การเสริมสร้างทักษะชีวิต (เช่น คุณค่าตนเอง, เป้าหมายชีวิต, ทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ฯลฯ)
4. การเสริมสัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัว
5. การเตรียมชุมชน/ยอมรับ (ลดตราบาป, ยอมรับ และปรับค่านิยม)

นอกจากนี้ ยังได้มีการศึกษางานวิจัยและเอกสารวิชาการทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องและศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ แล้วนำมาช่วยกำหนดกรอบแนวคิดในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกเพื่อให้เขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโดยปกติสุขและไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก โดยกำหนดให้มีการวิเคราะห์ปัญหาผู้กระทำผิดเพิ่มเติม (ทางด้านจิตใจและสังคม) หลังจากใช้แบบจำแนกผู้ถูกคุมความประพฤติแล้ว จากนั้นจึงจัดเข้าโปรแกรมที่กำหนดซึ่งประกอบด้วย โปรแกรมพื้นฐานสำหรับทุกคน และโปรแกรมปัญหาเฉพาะด้านสำหรับเพิ่มเติมให้ผู้ที่มีปัญหาเฉพาะด้าน จากกรอบแนวคิดดังกล่าวนำมาจัดทำแนวทางในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก แล้วจัดทำคู่มือในการดำเนินงานตามแนวทางดังกล่าว

สาระสำคัญของกรอบแนวคิดที่จัดทำเป็นแนวทางใหม่

การวิเคราะห์ผู้กระทำผิดฯ เพิ่มเติม เป็นการวิเคราะห์ปัญหาทางด้านจิตใจและสังคมของผู้กระทำผิด โดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

โปรแกรมพื้นฐาน เป็นโปรแกรมที่กำหนดให้ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกทุกคนต้องเข้ารับการแก้ไขฟื้นฟู โดยใช้องค์ประกอบการแก้ไขฟื้นฟูในเรื่องของการเห็นคุณค่าตนเอง, การมีเป้าหมายชีวิต)

โปรแกรมปัญหาเฉพาะด้าน เป็นโปรแกรมเฉพาะสำหรับผู้ที่มีปัญหาในด้านนั้นๆ โดยใช้ องค์ประกอบการแก้ไขฟื้นฟูในเรื่องของทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด, ทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ, ทักษะการสื่อสารและการปฏิเสธ, ความเชื่อและเจตคติ, ความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและ สังคม และการสร้างสัมพันธภาพ)

โดยทั้งโปรแกรมพื้นฐานและโปรแกรมเฉพาะด้านการแก้ไขฟื้นฟู ใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อปรับเปลี่ยนความคิด โดยการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมกลุ่ม (ที่อาศัยความสัมพันธ์ของกระบวนการคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม) ซึ่งจะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ถูกคุมความประพฤติ ทั้งทางด้านการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ลดพฤติกรรมเสี่ยง/มีพฤติกรรมใหม่ที่เหมาะสม มีทักษะชีวิตที่จำเป็น รวมทั้งมี สัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและผู้อื่น

แนวทางการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกนี้ ประกอบด้วยคู่มือจำนวน 2 เล่ม ได้แก่

เล่มที่ 1 คู่มือการปฏิบัติงานแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก เป็นคู่มือสำหรับพนักงานคุมประพฤติใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษ และลดวันต้องโทษจำคุกที่มีรายละเอียดในขั้นตอนของการดำเนินงานแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกและความรู้ที่เกี่ยวข้อง

เล่มที่ 2 คู่มือการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก
: โปรแกรมพื้นฐานและโปรแกรมเฉพาะด้าน (สำหรับพนักงานคุมประพฤติใช้กรณีการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มให้กับ ผู้ถูกคุมความประพฤติ) ซึ่งโปรแกรมพื้นฐานสำหรับแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษ จำคุกทุกคน ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรม 3 แผน เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ตนเองและผู้อื่น, การเห็นคุณค่าตนเอง และการมีเป้าหมายชีวิต ส่วนโปรแกรมเฉพาะด้านเป็นโปรแกรมที่ต้องจัดเพิ่มเติมนอกเหนือจาก โปรแกรมพื้นฐาน โดยเลือกใช้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของการกระทำผิด ภายในคู่มือ ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรม 6 แผน เพื่อพัฒนาทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด, ทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ, ทักษะการสื่อสารและการปฏิเสธ, ความเชื่อและเจตคติ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม การสร้างสัมพันธภาพ

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานตามแนวทางดังกล่าว กำหนดให้มีการติดตามและประเมินผล เพื่อพัฒนาและปรับปรุงคู่มือต่อไป

4. แนวคิดที่นำมาใช้

4.1 ความฉลาดทางอารมณ์*

การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ประกอบไปด้วย องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ คือ ตระหนักรู้ในตนเอง มีความเข้าใจในตนเอง (Self awareness) การจัดการด้านอารมณ์ และสร้างแรงบันดาลใจ ไปสู่เป้าหมาย (Motivating oneself) การรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) และความสามารถในการอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข (Social Skill)

พฤติกรรมของบุคคลมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ความล้มเหลว ของการดำเนินชีวิตซึ่งพบว่า ความสำเร็จในชีวิตนั้นไม่ใช่เป็นบุคคลที่มีความฉลาดทางสติปัญญา (IQ) เพียงอย่างเดียว คนที่เป็นคนเรียนเก่ง การศึกษาดี มีการประกอบอาชีพการงานที่ดี ซึ่งมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต แต่ก็ไม่ใช่เช่นนั้นทุกคน ยังมีบุคคลลักษณะดังกล่าวเป็นจำนวนมากไม่ได้ประสบความสำเร็จในชีวิตที่คาดการณ์ไว้ คนที่เรียนเก่ง ประสบความสำเร็จในการเรียน สามารถสอบเข้าทำงานในตำแหน่งที่ดีๆ แล้ว บางคนอาจล้มเหลวในการทำงาน ไม่พบความสุข ความสำเร็จในการปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ ดังนั้น จึงไม่อาจสรุปและประกันได้ว่า คนมีความฉลาดทางอารมณ์ทางสติปัญญา (IQ) เพียงอย่างเดียว จะประสบความสำเร็จในชีวิต แต่ยังมีองค์ประกอบอีกด้านหนึ่ง ที่มีความสำคัญที่ส่งผลให้บุคคลประสบความสำเร็จได้มากถึง 80% คือ ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ส่วนความฉลาดทางสติปัญญามีเพียง 20% เท่านั้น

ในการพัฒนามนุษย์นั้นต้องพัฒนาใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ความคิด (Cognitive) ด้านอารมณ์ (Affective) และด้านพฤติกรรมการแสดงออก (Behavior) เพราะในการดำเนินชีวิตมนุษย์ต้องใช้ 3 ด้านผสมผสานกัน ซึ่งยากที่จะแยกออกจากกัน แต่ที่ผ่านมามักมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้หรือความฉลาดทางสติปัญญา (IQ) มากกว่า การพัฒนาความรู้สึกอารมณ์หรือความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ทั้งๆ ที่ในชีวิตประจำวันมักใช้อารมณ์ ความรู้สึกกับการแสดงออกของพฤติกรรมต่างๆ มากมาย

ความฉลาดทางอารมณ์นั้นจะช่วยพัฒนาให้บุคคลมีความสมบูรณ์ (Maturity) ในด้านของอารมณ์ความรู้สึก การแสดงออกในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะรับรู้ เข้าใจในอารมณ์ความรู้สึกทั้งของตนเอง ของผู้อื่น สามารถที่จะจัดการกับอารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นได้ เพื่อตอบสนองหรือแสดงออกอย่างเหมาะสม รวมทั้งเป็นบุคคลที่เสริมสร้างกำลังใจให้เกิดขึ้นกับตนเองให้มีความมุ่งมั่นพยายาม อดทน ไม่ทอดทิ้งอุปสรรคต่างๆ เอาชนะอุปสรรคและเอาชนะผู้อื่นได้ เพื่อนำพาตนไปสู่เป้าหมายในชีวิตได้ ขณะเดียวกันก็ไม่กระทบหรือทำร้ายผู้อื่น สัมพันธภาพที่มีต่อผู้อื่นยังคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่ดี ส่งผลให้ผู้นั้นมีความฉลาดทางอารมณ์เป็นคนดี มีความสุข และสามารถแก้ไขความขัดแย้งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

หมายเหตุ จากหนังสือคู่มือการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระบบบังคับบำบัด จัดทำโดยกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม, สถาบันชันสูตรฯ กระทรวงสาธารณสุข, กองทัพบก กองทัพเรือ กระทรวงกลาโหม และกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สามารถพัฒนาได้ต้องใช้เวลา ความเอาใจจริงเอาใจและการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ไม่ถูกจำกัดโดยพันธุกรรม แต่เป็นผลมาจากการเรียนรู้พัฒนาได้ตลอดชีวิต คนทุกเพศทุกวัยสามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของตนได้ตลอดเวลา ซึ่งการพัฒนาทักษะทางอารมณ์ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นได้เอง แต่จำเป็นต้องเรียนรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ค่อยๆ ปรับเปลี่ยนมุมมองในแนวคิดต่างๆ และการปฏิบัติ ซึ่งกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ควรเน้นเสริมสร้างให้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ได้แสดงออก (Acting Out) จากการสวมบทบาท (Role Play) การเล่นละคร (Psychodrama) การสร้างสถานการณ์จำลอง (Simulation) เกมส์ (Games) หรือการได้ปฏิบัติ (Performance Test) อาจมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การเรียนรู้การปฏิบัติ (Action Learning) เป็นทางหนึ่งที่น่าเชื่อว่า จะช่วยเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ได้ดี เพราะการปฏิบัติจะช่วยให้สามารถจดจำได้ดีขึ้น

4.2 การเรียนรู้ (Learning)*

พฤติกรรมของมนุษย์ส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้ การเรียนรู้จึงมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความคิดและการกระทำต่างๆ ของมนุษย์ เช่น ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี ทัศนคติ ความเชื่อ และเหตุผล

การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งค่อนข้างถาวร ซึ่งเกิดเนื่องจากประสบการณ์หรือการฝึก การเปลี่ยนแปลงนี้จะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านทักษะและการใช้วิถีทางสติปัญญา ทางสังคม หรือทางอารมณ์ก็ได้ และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องเลือกเวลาและสถานที่ จะมีการสอนหรือไม่มีการสอน จะเป็นพฤติกรรมที่ดีหรือไม่ดีก็ได้

ในการเรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Domain) จากแต่เดิมไม่มีความรู้ ความเข้าใจ เป็นสามารถรู้และเข้าใจ สามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้
2. ด้านทักษะและการใช้วิถีทาง (Psychomotor Domain) เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านการฝึกจนสามารถที่จะกระทำได้อย่างคล่องแคล่ว
3. ด้านความรู้สึก (Affective Domain) ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความรู้สึกที่ดี มีอุดมคติ ฯลฯ

หมายเหตุ จากหนังสือคู่มือการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระบบบังคับบำบัด จัดทำโดยกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม, สถาบันชันสูตรฯ กระทรวงสาธารณสุข, กองทัพบก กองทัพเรือ กระทรวงกลาโหม และกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

5. วิธีการใช้คู่มือ

1. คู่มือเล่มที่ 1 สำหรับพนักงานคุมประพฤติงานควบคุมและสอดส่องใช้ในการดำเนินงานแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก พนักงานคุมประพฤติสามารถดูแผนภูมิกระบวนการปฏิบัติงาน และปฏิบัติตามรายละเอียดผลการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ หากต้องการรายละเอียดเพิ่มเติมสามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากภาคผนวกหรือเอกสารอ้างอิงที่ระบุไว้
2. คู่มือเล่มที่ 2 สำหรับพนักงานคุมประพฤติใช้ในกรณีที่จัดกิจกรรมเป็นกลุ่มให้กับผู้ถูกคุมความประพฤติ ทั้งนี้ ก่อนดำเนินกิจกรรม พนักงานคุมประพฤติต้องศึกษารายละเอียดบทบาทของผู้นำกลุ่ม และขั้นตอนการจัดกิจกรรมก่อน

บทที่ 2

การแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก

วัตถุประสงค์ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

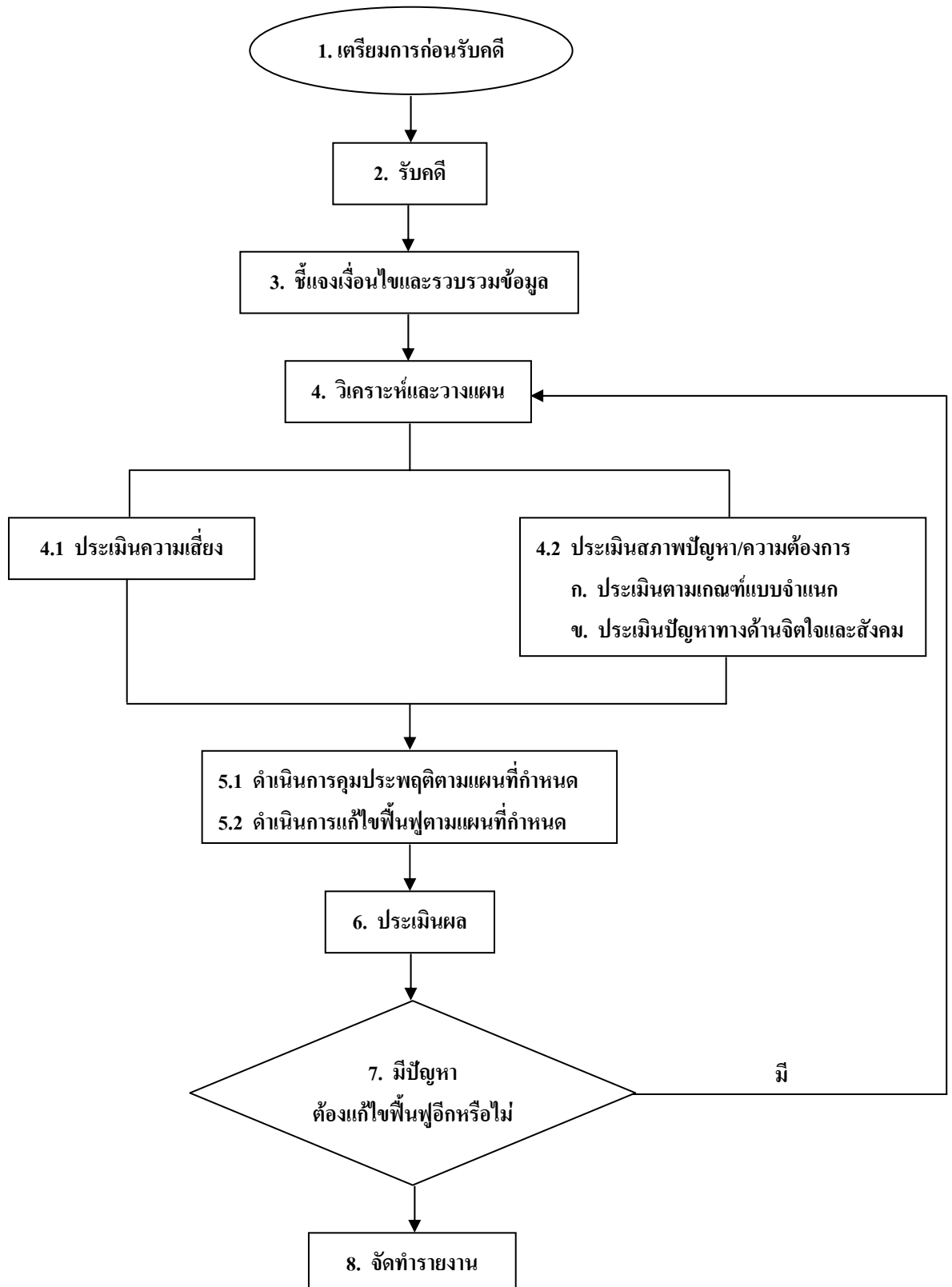
1. เพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับการพักการลงโทษฯ ให้สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข
2. ป้องกันมิให้หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ

การที่จะบรรลุเป้าหมายการป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้ จะต้องให้แก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ทั้งในเรื่องความเป็นและความต้องการขั้นพื้นฐาน อันได้แก่ สายสัมพันธ์ด้วยความรักและเข้าใจ ปัจจัยจำเป็นในการดำรงชีพ ที่พักอาศัย และการงาน และความเป็นที่เป็นสาเหตุแห่งการกระทำผิดทั้งหลาย อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดภายหลังปล่อยเป็นกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้ที่ต้องให้อย่างมีหลักการและขั้นตอน กล่าวคือ

- ก. มีการประเมินสภาพปัญหา/ความต้องการ/ความจำเป็น ตามเกณฑ์การจำแนก และวิเคราะห์ถึงสาเหตุการกระทำผิด และการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ
- ข. มีการวางแผนให้ความช่วยเหลือและแก้ไขฟื้นฟู ที่สอดคล้องกับปัญหา/ความต้องการ/ความจำเป็นที่ถูกจำแนกครอบคลุมไปถึงสาเหตุการกระทำผิดและการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ
- ค. ทำความเข้าใจชี้แจงให้ผู้กระทำผิด ทราบถึงการเข้าไปให้ความช่วยเหลือและแก้ไขฟื้นฟู (โดยต้องทำให้ผู้ถูกคุมความประพฤติ ตระหนักว่ามันเป็นความรับผิดชอบของตนที่ต้องให้ความร่วมมือกับโปรแกรม และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการกระทำผิด อาจจะชี้แจงในการปฐมนิเทศ หรือจงใจให้เข้าร่วมกิจกรรม)
- ง. ต้องจัดและดำเนินการให้ผู้ถูกคุมความประพฤติ ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูตามแผนที่กำหนด (อาจจะเป็นการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหานั้นๆ ระหว่างการรับรายงานตัว โดยบันทึกใน ค.ป. 12 หรือเข้าร่วมกิจกรรมที่สำนักงานจัดเอง หรือส่งต่อ โดยปรากฏหลักฐานการเข้าร่วมกิจกรรม)
- จ. มีการประเมินว่า การนำแผนการให้ความช่วยเหลือและแก้ไขฟื้นฟูที่กำหนดไว้ไปปฏิบัติแล้วประสบผลสำเร็จหรือไม่

โดยมีรายละเอียดในเรื่องต่างๆ ดังนี้

แผนภูมิการดำเนินงานแก้ไขฟันผุผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก

กิจกรรม	รายละเอียด/วิธีปฏิบัติ	เอกสารประกอบ
1. เตรียมการก่อนรับคดี	1.1 พนักงานคุมประพฤติสามารถประสานงานกับเรือนจำ/ ทัณฑสถาน ขอเข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย * หรือ 1.2 หากทางเรือนจำฯ ไม่มีโครงการดังกล่าว สำนักงานฯ สามารถประสานงานกับผู้บัญชาการเรือนจำ/ผู้อำนวยการทัณฑสถาน นำอาสาสมัครคุมประพฤติและบุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าไปให้ความรู้และคำแนะนำในเรื่องการปฏิบัติตัว ภายหลังปล่อยจากเรือนจำ/ทัณฑสถาน รวมทั้ง แนะนำอาชีพ การปรับตัวและการขอรับความช่วยเหลือสงเคราะห์จากหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ <u>หมายเหตุ</u> ในกรณีที่สำนักงานฯ มีการไปชี้แจงที่เรือนจำ พนักงานคุมประพฤติอาจให้ผู้ถูกคุมความประพฤติกรอกแบบขอรับการสงเคราะห์ด้วย	
2. รับคดี	- เมื่อคดีเข้าสำนักงานฯ เจ้าหน้าที่ธุรการลงทะเบียนรับคดีโดยแยกเลขทะเบียนคดีพักโทษ และเลขทะเบียนคดีลดวันต้องโทษ จากนั้นให้ใช้สำนวนสืบเสาะฯ ของคดีนั้นเป็นสำนวนของคดี สอดส่องต่อเนื่องกันไป โดยกรอกเลขทะเบียนสอดส่องและเพิ่มชื่อพนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวน - กรณีไม่มีหนังสือแจ้งปล่อยตัวคุมประพฤติ ให้ลงทะเบียนรับเรื่องไว้ก่อน โดยใช้หลักฐานหนังสือสำคัญปล่อยตัว (แบบ พ.7 พ.8 หรือ ล.ว.ท.3) ที่ผู้ถูกคุมความประพฤติถือมา และให้ประสานงานกับทางเรือนจำฯ ให้จัดทำหนังสือแจ้งการปล่อยคุมประพฤตินำมาทูลเกล้าฯ	
3. การชี้แจงเงื่อนไขและรวบรวมข้อมูล	- เมื่อผู้ถูกคุมความประพฤตินำมาพบ ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการ ดังนี้ - สอบถามข้อมูลและตรวจสอบในเอกสาร ส. 1-46 และ ส. 2-46 รวมทั้งเอกสารต่างๆ ที่ได้จากการสืบเสาะฯ ว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ หากไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้ทำการแก้ไข	

กิจกรรม	รายละเอียด/วิธีปฏิบัติ	เอกสารประกอบ
	2. รวบรวมหลักฐานส่วนบุคคลเพิ่มเติม รวมทั้งสอบถามข้อมูลประกอบการประเมินตามเกณฑ์ของแบบจำแนก - นอกจากนี้ ให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำแบบสอบถามความต้องการในการขอรับการสงเคราะห์ (หากยังไม่ได้ทำช่วงเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย) และทำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ รวมทั้งวิเคราะห์ถึงสาเหตุการกระทำผิดด้วย เพื่อนำไปวิเคราะห์และวางแผนการแก้ไขฟื้นฟูต่อไป 3. ชี้แจงเงื่อนไขที่ผู้ถูกคุมความประพฤติจะต้องปฏิบัติ รวมทั้งประโยชน์ที่จะได้รับระหว่างการคุมความประพฤติ ● หากไม่สามารถดำเนินการได้ทันในวันนั้น พนักงานคุมประพฤติสามารถนัดผู้ถูกคุมความประพฤติให้มาพบในวันอื่น หรือนัดชี้แจงปฐมนิเทศเป็นกลุ่มก็ได้ หมายเหตุ 1. แบบสอบถามความต้องการในการขอรับการสงเคราะห์ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ อาจจะทำในขั้นตอนของการปฐมนิเทศกลุ่มก็ได้ 2. ในการปฐมนิเทศ ให้นำผู้ปกครอง/ผู้อุปการะมาฟังการชี้แจงเงื่อนไขด้วย (แจ้งให้ผู้อุปการะทราบตั้งแต่ขั้นตอนของการสืบเสาะฯ หรือการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย)	- เกณฑ์การประเมิน จากภาคผนวกหน้า 14 - แบบสอบถามความต้องการในการขอรับการสงเคราะห์ - แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ - ตัวอย่างการวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิด ภาคผนวก หน้า 13 - การปฐมนิเทศกลุ่ม ภาคผนวก หน้า 9
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและวางแผน	แยกพิจารณาเป็น 2 กรณี กรณีที่ 1 ระยะเวลาการคุมความประพฤติต่ำกว่า 6 เดือน - ให้พนักงานคุมประพฤติบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยง หรือแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำ สภาพปัญหา/ความต้องการ ตลอดจนการให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือ ไว้ในบันทึกการรายงานตัว โดยไม่ต้องใช้แบบจำแนก ทั้งนี้อาจใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้ (1) ถือว่าเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงสูง โดยต้องมารายงานตัวทุกเดือน (2) พิจารณาปัญหา/ความต้องการ ก. ให้พนักงานคุมประเดตินำข้อเท็จจริงที่ได้จากการบันทึกถ้อยคำเบื้องต้น ตลอดจนข้อเท็จจริงอื่นๆ มาวิเคราะห์และ	

กิจกรรม	รายละเอียด/วิธีปฏิบัติ	เอกสารประกอบ
	ประเมินสภาพปัญหา/ความต้องการ 10 ด้าน ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย/สภาพแวดล้อม, ผู้อุปการะ, ความสัมพันธ์ในครอบครัวหรือผู้พักอาศัยอยู่ด้วย, การศึกษา/อาชีพ, การเงิน, มีโรคประจำตัวร้ายแรง, มีอาการผิดปกติทางจิต/บุคลิกภาพ/พฤติกรรม การดื่มสุรา ยาหรือสารเสพติด รวมทั้งปัญหาอื่นๆ ว่า ผู้ถูกคุมความประพฤติมีลักษณะตามเกณฑ์ดังกล่าวหรือไม่ แล้วนำไปวางแผนแก้ไขฟื้นฟูต่อไป ข. วิเคราะห์จากแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ โดยพิจารณาจากค่าที่ผิดปกติจากเกณฑ์มาตรฐาน ประกอบการสอบถามเพิ่มเติม - นำทั้ง ก. และ ข. มาจัดลำดับความสำคัญแล้ววางแผนให้การช่วยเหลือและแก้ไขฟื้นฟู กรณีที่ 2 ระยะเวลาการคุมความประพฤติกว่า 6 เดือน - ให้พนักงานคุมประพฤตินำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาวิเคราะห์และประเมินโดยใช้แบบจำแนกแล้ววางแผน ดังนี้ (1) ถือว่าเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงสูง โดยต้องมารายงานตัวทุกเดือน (2) ประเมินสภาพปัญหา/ความต้องการและความจำเป็น ก. ประเมินสภาพปัญหา/ความต้องการ โดยใช้แบบประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติในส่วนที่ 2 ของแบบจำแนกเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย/สภาพแวดล้อม, ผู้อุปการะ, ความสัมพันธ์ในครอบครัวหรือผู้พักอาศัยอยู่ด้วย, การศึกษา/อาชีพ, การเงิน, มีโรคประจำตัวร้ายแรง, มีอาการผิดปกติทางจิต/บุคลิกภาพ/พฤติกรรม การดื่มสุรา ยาหรือสารเสพติด รวมทั้งปัญหาอื่นๆ ข. วิเคราะห์ปัญหาด้านจิตใจ/สังคม โดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เพื่อพิจารณาค่าที่ผิดปกติจากเกณฑ์มาตรฐานประกอบการสอบถามเพิ่มเติม แล้วดูว่าผู้ถูกคุมความประพฤติมีความจำเป็นต้องรับการแก้ไขฟื้นฟูเพิ่มเติมเรื่องอะไรบ้าง แล้วจัดเข้าโปรแกรมที่กำหนดทั้งพื้นฐานและเฉพาะด้าน	

กิจกรรม	รายละเอียด/วิธีปฏิบัติ	เอกสารประกอบ
	ปัญหาทางด้านจิตใจและสังคมที่ประเมินได้นี้เป็นปัญหาที่นำไปกำหนดโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูที่มุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้กระทำผิด <u>โปรแกรมพื้นฐาน</u> : การรู้จักตนเองและผู้อื่น, คุณค่าตนเอง, เป้าหมายชีวิต ● โปรแกรมพื้นฐาน ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรม 3 แผน เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ตนเองและผู้อื่น, การเห็นคุณค่าตนเองและการมีเป้าหมายชีวิต ในแต่ละแผนจะมีกิจกรรมต่างๆ พนักงานคุมประพฤติอาจจะจัดกิจกรรมเดียวในแต่ละแผน หรือมากกว่าตามความเหมาะสม <u>โปรแกรมเฉพาะด้าน</u> : เป็นเรื่องการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ, ปังจัยที่สัมพันธ์กับการกระทำผิด (วิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดและสาเหตุที่อาจจะทำให้กลับไปกระทำผิดซ้ำ), ขาดทักษะการแก้ไข้ปัญหา, มีปัญหาการจัดการกับความเครียดและอารมณ์, ขาดทักษะปฏิเสธ เป็นต้น ● โปรแกรมเฉพาะด้าน ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรม 4 แผน ได้แก่ ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด, ทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ, ทักษะการสื่อสารและทักษะทางสังคม, ความสงบสุขในชีวิต และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ในแต่ละแผนจะมีกิจกรรมต่างๆ ให้เลือกตามความเหมาะสมกับประเภทของปัญหา พนักงานคุมประพฤติอาจจะเลือกกิจกรรมเดียวหรือมากกว่าตามความเหมาะสม ● พนักงานคุมประเดตินำปัญหา/ความต้องการ/ความจำเป็น ที่วิเคราะห์ได้จากข้อ ก. และ ข. มาจัดลำดับความสำคัญแล้วนำไปวางแผนเพื่อให้การช่วยเหลือและแก้ไขฟื้นฟูต่อไป (ไปวางแผนในข้อ 3.2 การดำเนินการตามสภาพปัญหา/ความต้องการ ในแบบประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติ)	

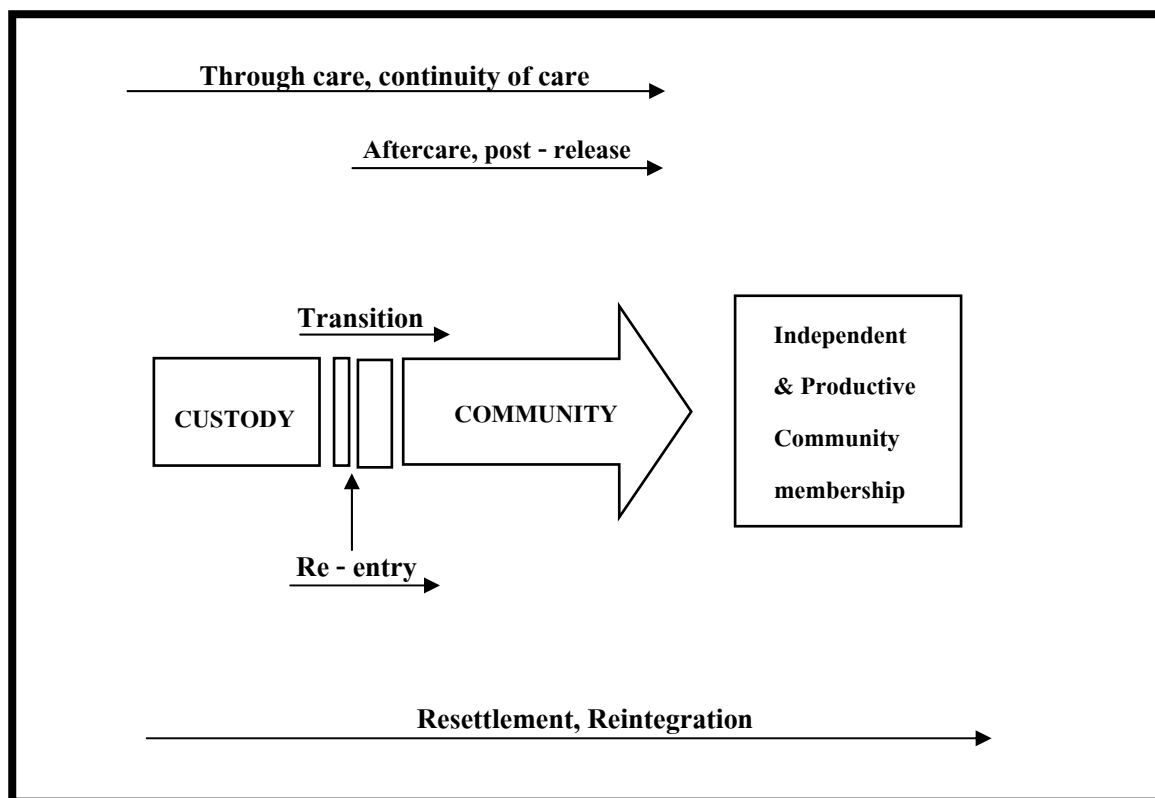
กิจกรรม	รายละเอียด/วิธีปฏิบัติ	เอกสารประกอบ
	โดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาต่างๆ ที่ต้องแก้ไขเพื่อป้องกันมิให้สถานการณ์แย่ลง ซึ่งมีทั้งการช่วยเหลือปัญหาเฉพาะหน้า และการแก้ไขฟื้นฟูตามโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม - การสงเคราะห์เฉพาะหน้า เช่น ค่าอาหาร, ค่าพาหนะ ฯลฯ - อาการผิดปกติทางจิต, โรคติดต่อร้ายแรง - ปัญหาด้านอาชีพ/ไม่มีที่พักอาศัย - ปัญหาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว - ปัญหาทางด้านสังคม/จิตใจที่ต้องแก้ไข อนึ่ง แผนที่กำหนดดังกล่าวอาจมีทั้งส่วนที่ดำเนินการเองและ ส่งต่อ <u>หมายเหตุ</u> 1. ควรแจ้งแผนการแก้ไขฟื้นฟูดังกล่าวให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบ พร้อมทั้งนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรม 2. เจ้าของสำนวนสำเนาส่งแผนการแก้ไขฟื้นฟูฯ ให้งานกิจกรรม ชุมชนดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง (เช่น การจัดกิจกรรมเป็นกลุ่ม)	
5. การดำเนินการคุมความประพฤติตามแผนที่กำหนด และดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูตามแผนที่กำหนด	● ดำเนินการคุมความประพฤติตามแผนที่กำหนด - ในระหว่างการคุมความประพฤติให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการตามแผนที่กำหนด เช่น การรับรายงานตัว การเก็บปัสสาวะส่งตรวจ (ในกรณีที่เป็น) การติดตาม และการออกสอดส่อง (โดยพนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติ) ● ส่วนการให้ความช่วยเหลือและแก้ไขฟื้นฟูตามแผนที่กำหนดนั้น เป็นการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้ารับการแก้ไขฟื้นฟู และช่วยเหลือสงเคราะห์โดยพนักงานคุมประพฤติพิจารณา กิจกรรมที่กำหนดขึ้นว่า เป็นกิจกรรมที่สำนักงานฯ สามารถดำเนินการเองได้หรือไม่ หรือจำเป็นต้องส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ โดย	- รายละเอียดคู่มือทางการปฏิบัติงาน ควบคุมและสอดส่องผู้ได้รับการพักการลงโทษ และลดวันต้องโทษจำคุก

กิจกรรม	รายละเอียด/วิธีปฏิบัติ	เอกสารประกอบ
	- ส่วนที่พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนดำเนินการเอง เช่น การให้คำปรึกษา/แนะนำรายบุคคล/ครอบครัว, ส่วนที่ส่งให้งานกิจกรรมชุมชนดำเนินการ เช่น การจัดกิจกรรมกลุ่ม - ส่วนการส่งต่อให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการ เช่น การรักษาเสพติด, การฝึกวิชาชีพ ฯ อย่างไรก็ตาม ระหว่างการคุมความประพฤติผู้ถูกคุมความประพฤติอาจมีปัญหาก่อขึ้นใหม่ ซึ่งพนักงานคุมประพฤติต้องดำเนินการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสถานการณ์	
6. การประเมินผล	● เมื่อดำเนินการคุมความประพฤติไประยะหนึ่ง พนักงานคุมประพฤติต้องประเมินซ้ำ เพื่อ (1) ทบทวนแผนการคุมความประพฤติ โดยพนักงานคุมประพฤติประเมินจากข้อเท็จจริงในระยะ 4 เดือนแรก ที่รับรายงานตัวทุกเดือนแล้วเห็นว่าพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น พนักงานคุมประพฤติสามารถเสนอความเห็นเพื่อขอผ่อนคลายเงื่อนไขต่อผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติเพื่อพิจารณาอนุมัติได้ (2) พิจารณาว่าหลังจากการแก้ไขฟื้นฟูครบตามแผนที่กำหนดแล้ว ควรมีการประเมินว่า ผู้ถูกคุมความประพฤติมีปัญหาที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมอีกหรือไม่ หรือผู้ถูกคุมความประพฤติมีปัญหาเกิดใหม่ระหว่างการคุมความประพฤติ กรณีพบว่าปัญหาเดิมยังเป็นปัญหา ให้พนักงานคุมประพฤติคัดเลือกกิจกรรมอื่นๆ ในแผนการจัดกิจกรรมเดิมนั้นจัดให้กับผู้ถูกคุมความประพฤติ (หากเป็นกิจกรรมกลุ่มส่งให้งานกิจกรรมชุมชนดำเนินการ) โดยอาจเพิ่มจำนวนกิจกรรมการให้คำปรึกษาเพิ่มเติมก็ได้ หากพบว่าปัญหารุนแรงเกินความสามารถของพนักงานคุมประพฤติก็ดำเนินการส่งต่อหน่วยงานที่ให้บริการแก้ไขฟื้นฟูด้านนั้นๆ ต่อไป	- หลักเกณฑ์คู่มือ จำแนกผู้กระทำผิดฯ หน้า 94

กิจกรรม	รายละเอียด/วิธีปฏิบัติ	เอกสารประกอบ
	กรณีพบว่า เป็นปัญหาใหม่ ให้พนักงานคุมประพฤติคัดเลือกกิจกรรมจากแผนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหานั้น นอกจากนี้ ในกรณีที่ส่งต่อหน่วยงานนอกดำเนินการ แต่ยังไม่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูให้พนักงานคุมประพฤติพิจารณาดำเนินการเอง	
7. การจัดทำรายงาน	● ในระหว่างการคุมความประพฤติและเมื่อพ้นระยะเวลาการคุมความประพฤติแล้ว พนักงานคุมประพฤติจะต้องจัดทำรายงานในกรณีต่างๆ โดยในรายงานจะต้องระบุให้ชัดเจนว่า เป็นกรณีพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก เนื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นคนละส่วนกัน <u>หมายเหตุ</u> ประเภทรายงานต่างๆ ดูจากคู่มือการปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่องผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก	

ກາດຟຸນວຽກ ກ

Figure 1 : The relationship between terms related prisoner release

ขอบเขตเนื้อหาของการเข้าไปให้ความช่วยเหลือเฉพาะหลังการปล่อยตัว

เนื้อหาหลักของโปรแกรม	% ¹	จำนวน
n = 185 โปรแกรม		
การจ้างงาน การเตรียมพร้อมเพื่อทำงาน, การหางาน และ/หรือ การบรรจุเข้าทำงาน	9	17
การจัดหาที่พัก การหาที่พัก การเข้าพัก การจัดหา และ/หรือ การส่งเข้าพัก, รวมทั้งการจัดหาที่พักฉุกเฉิน	7	12
การจัดหาเรื่องเงิน ให้คำปรึกษา และ/หรือ คำแนะนำ	3	5
การช่วยเหลือและการฝึกอาชีพ ทักษะพื้นฐาน, ทักษะและคุณสมบัติทางอาชีพ และอื่นๆ: การบรรจุ, ออกไปให้การฝึกอบรม และ/หรือส่งไปรับการฝึกอบรม	5	9
การเสกแอลกอฮอล์และสิ่งเสพติดอื่นๆ การให้คำปรึกษา, การให้ความรู้, การลดภัยอันตราย และ/หรือ การป้องกันการหวนกลับไปเสก	14	26
สุขภาพกายและจิต การให้บริการทางสุขภาพกายและจิต, โปรแกรมปัญหาแอลกอฮอล์และสิ่งเสพติดอื่นๆ	2	4
เครือข่ายทางสังคม การให้คำแนะนำ, บุคคลระดับเดียวกัน (อายุ, ฐานะทางสังคม, หน้าที่การงาน) และ/หรือ การช่วยเหลืออื่นๆ เฉพาะบุคคล	3	5
ความสัมพันธ์ในครอบครัว การออกไปเยี่ยมเยียน, การฝึกทักษะในการเลี้ยงดูบุตร และ/หรือ ความรุนแรงในครอบครัว	7	12
ทักษะการรับรู้และการเข้าใจ ทักษะการอยู่ร่วมในสังคม, ความคิดที่สามารถปรับได้, การเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงพฤติกรรม และ/หรือ การจัดการกับความโกรธ	12	23
การลดการหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ การล่วงละเมิดทางเพศ, การกระทำความผิด เฉพาะอื่นๆ และ/หรือ การทำผิดทั่วไป	5	10
ความจำเป็นในการรับการสงเคราะห์ที่หลากหลาย การให้ความช่วยเหลือ, เป็นตัวกลางจัดหา หรือส่งต่อ เช่น การงาน, ที่พักอาศัย, ความสามารถพิเศษเฉพาะตน, การศึกษา, การฝึกฝน	11	21
การกลับคืนสู่สังคมอีกครั้งโดยการนำส่งและส่งเสริม การให้ความช่วยเหลือ, เป็นตัวกลางจัดหาหรือส่งต่อ เช่น ความจำเป็นในการรับการสงเคราะห์ ร่วมกับ เครือข่ายทางสังคม, การพัฒนาด้านตนเอง, การดำรงชีวิตได้ด้วยตนเอง และ/หรือ ทักษะการรับรู้และเข้าใจ	18	33
อื่นๆ เช่น การให้คำปรึกษาทั่วไป	4	8

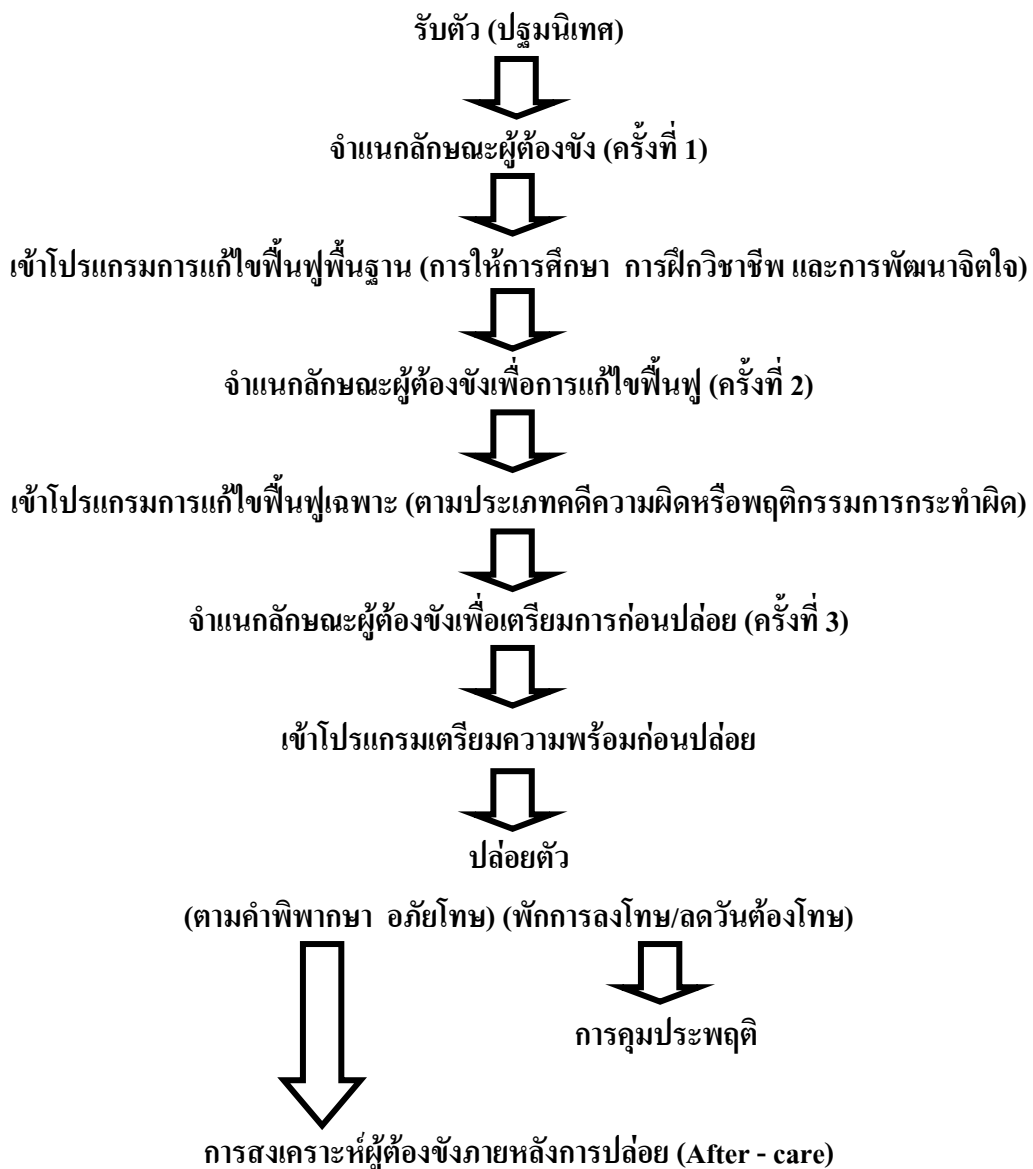
ค่าเฉลี่ยร้อยละ อาจไม่เต็ม 100 เนื่องจากการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนตลอดเวลา

กระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล และคำสั่งลงโทษของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย เริ่มตั้งแต่การรับตัวผู้ต้องขังเข้ามาอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถาน ผู้ต้องขังทุกรายจะได้รับการจำแนกลักษณะ เพื่อศึกษาหาข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ในการวางแผนปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล ต่อจากนั้นผู้ต้องขังจะเข้าสู่กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูจิตใจ จนกระทั่งเมื่อใกล้จะพ้นโทษผู้ต้องขังจะได้รับการอบรมตามแผนงานเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

1. <u>การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังใหม่</u>	⇒	- การจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สิน- การจัดทำทะเบียนประวัติ- การแยกขังและการย้ายผู้ต้องขัง- การอบรมกฎระเบียบและข้อพึงปฏิบัติ* <u>การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง</u>
2. <u>การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง</u>
<u>ที่ผ่านการจำแนกลักษณะ</u>
<u>ผู้ต้องขัง</u>
(การบำบัดตามโปรแกรม)	⇒	- การจัดการศึกษา- การฝึกวิชาชีพ- การอบรมศีลธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาจิตใจ- การการอบรมเฉพาะราย/กลุ่ม- การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังตามลักษณะกลุ่มและประเภทคดีต่างๆ
3. <u>การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง</u>
<u>ก่อนปล่อย</u>
(การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย)	⇒	- ปล่อยโดยมีเงื่อนไข (ปล่อยคุมประพฤติ)- ปล่อยพ้นโทษ

มาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (ผู้ต้องขัง)

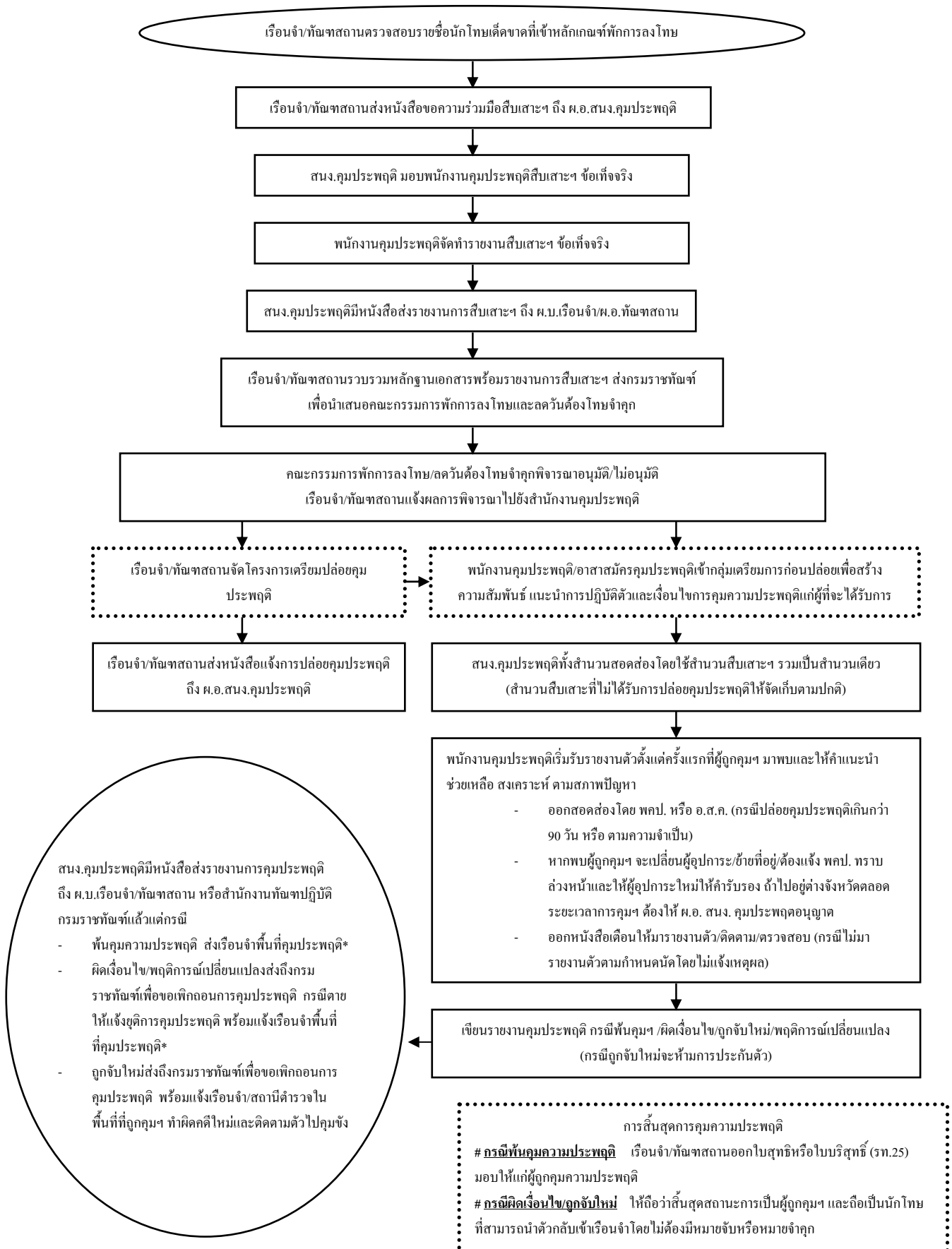
แผนงาน (Program) การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

กิจกรรม	ความรู้/เทคนิคที่ใช้ในการปฏิบัติงาน	การประสานงาน
1. การสัมภาษณ์เฉพาะรายเพื่อวางแผนการดำเนินชีวิตและสอบถามปัญหาในการจะออกไปดำรงชีวิตในสังคม	1. เทคนิคการสัมภาษณ์ผู้ขอรับความช่วยเหลือ 2. เทคนิคการสร้างสัมพันธภาพ 3. หลักทางด้านจิตวิทยา/หลักมนุษยสัมพันธ์/หลักการสนทนา 4. หลักการให้ความช่วยเหลือทางสังคมสงเคราะห์ 5. หลักการให้คำปรึกษาเฉพาะราย	- หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน โรงพยาบาลในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข โรงเรียน ฯลฯ
2. การจัดกลุ่มแนะแนว (Group guidance) อบรมความรู้และเทคนิคต่างๆ ในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำเป็นการอบรมเพิ่มในหลักสูตร “การเสริมสร้างแรงจูงใจและทักษะในการปรับตนเป็นพลเมืองดี”	1. อบรมความรู้แก่ผู้ต้องขังก่อนปล่อยตามหลักสูตรในเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการคบเพื่อน การสร้างความสัมพันธ์เพื่อรองใจคน การสร้างความสำเร็จในชีวิต การปรับปรุงชีวิตให้ดีกว่าเมื่อวาน ความรู้สึกลึกซึ้งและความละเอียด การทำความดีส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม การปรับตนให้เข้ากับสังคม เทคนิคการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ/มารยาทสังคม การเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว การพัฒนาสุขวิทยาจิต/วิธีการคลายความเครียด การบริหารชีวิต/การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ กฎหมายในชีวิตประจำวัน/การควบคุมอารมณ์ การคุมประพฤติและเงื่อนไข การขอรับบริการสงเคราะห์/การแนะแนวอาชีพ เทคนิคการไปสมัครงานและการลงทะเบียนรับสมัครงาน ฯลฯ	- หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน - ประชาชนที่ประสบความสำเร็จในชีวิต - อาสาสมัครที่มีความสามารถพิเศษ - ผู้ต้องขังที่ประสบความสำเร็จในชีวิต

แผนงาน (Program) การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

กิจกรรม	ความรู้/เทคนิคที่ใช้ในการปฏิบัติงาน	การประสานงาน
3. การจัดกลุ่มให้คำปรึกษา (Group Counseling) เพื่อพัฒนาทัศนคติเน้นการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลอาศัยพลังกลุ่มกระตุ้นจิตสำนึกในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ เพื่อป้องกันมิให้วนกลับมากระทำผิดซ้ำ (Relapse Prevention)	2. อบรมการฝึกอาชีพอิสระระยะสั้น อบรมการฝึกอาชีพด้านการเกษตรระยะสั้น - ความรู้ทางจิตวิทยาเกี่ยวกับการจัดกลุ่มบำบัดต่างๆ - ความรู้ทางหลักศาสนา ฯลฯ	- เจ้าหน้าที่ภายในเรือนจำและทัณฑสถานทำงานเป็นทีมประกอบด้วย นักทัณฑวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา อนุศาสนาจารย์ ร่วมกันจัดกลุ่ม
4. การจัดกลุ่มส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว (Family relations group) เพื่อให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขและฟื้นฟูหลังปล่อย	- ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาสำหรับครอบครัว - ความรู้เกี่ยวกับหลักศาสนา	- นำครอบครัวซึ่งเป็นผู้อุปการะของผู้ต้องขังที่จะได้รับการปล่อยตัวเข้ากลุ่มเพื่อรับการแนะแนวทางการอบรมเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวและการให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการแก้ไขและฟื้นฟูผู้ต้องขังให้สามารถปรับตนเป็นพลเมืองดี
5. การจัดกลุ่มคืนคนดีสู่สังคม เพื่อเสริมสร้างกำลังใจให้แก่ผู้ต้องขังในการปรับตนในสังคม	- ความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างความสำเร็จในชีวิตและการสร้างกำลังใจที่เข้มแข็ง - การกล่าวคำสัตย์ปฏิญาณ - ความรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา เช่น จัศนาศรีสู่ขวัญ ฯลฯ	- ภาครัฐและภาคเอกชนร่วมสร้างขวัญและกำลังใจในการยอมรับ ให้โอกาสในการปรับตน - แจ่งครอบครัวมารับตัวในวันปล่อย

แผนภูมิรวมกระบวนการหลังปล่อยคุมประพฤติ

ภาคผนวก ข

การปฐมนิเทศผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก

ความหมาย

การปฐมนิเทศ หมายถึง การอธิบายให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบเบื้องต้นก่อนที่พนักงานคุมประพฤติจะดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูตามกระบวนการ ในเรื่องวัตถุประสงค์ของการคุมประพฤติ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และวิธีการดำเนินการตามกระบวนการฯ สิทธิและหน้าที่ของผู้ถูกคุมความประพฤติตามคำสั่งของกรมราชทัณฑ์ ผลการปฏิบัติตามเงื่อนไขฯ หรือผลที่ได้รับหากปฏิบัติฝ่าฝืนเงื่อนไข ข้อควรปฏิบัติต่างๆ และไม่ควรปฏิบัติในระหว่างการคุมความประพฤติ บริการที่อาจจะได้รับจากสำนักงานคุมประพฤติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติมีความเข้าใจในเงื่อนไขการคุมประพฤติ และสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในระหว่างการคุมความประพฤติ
3. เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติได้ทราบถึงสิทธิประโยชน์ในการได้รับความช่วยเหลือ หรือสงเคราะห์ในระหว่างการคุมประพฤติ
4. เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบ และเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติและชุมชน
5. เป็นการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ถูกคุมความประพฤติกับครอบครัว และพนักงานคุมประพฤติ
6. เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้ถูกคุมความประพฤติให้เข้ารับการแก้ไขฟื้นฟูฯ ได้ตามโปรแกรม

อนึ่ง ในการดำเนินการปฐมนิเทศ อาจดำเนินการได้โดยทำแบบรายบุคคลหรือแบบกลุ่ม จะปฐมนิเทศแบบแยกประเภทผู้ถูกคุมความประพฤติหรือรวมก็ได้

การปฐมนิเทศโดยทั่วไปมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1. การสร้างสัมพันธภาพโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ โดยให้เลือกใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่ม เช่น กิจกรรมแนะนำตัว, กิจกรรมไอ้เพื่อนรัก, กิจกรรมลมเพลมพัด, กิจกรรมรวมเงิน, กิจกรรมสวัสดี หรือกิจกรรมอื่นๆ ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อให้สมาชิกรู้สึกผ่อนคลายและสร้างความคุ้นเคยซึ่งกันและกันและกับพนักงานคุมประพฤติตลอดจนเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคุมประพฤติที่เกี่ยวข้อง
2. ให้ความรู้เกี่ยวกับงานคุมประพฤติและภารกิจงานของสำนักงานคุมประพฤติ
3. ชี้แจงเหตุผลของการเข้าสู่ระบบงานคุมประพฤติและเงื่อนไขการคุมประพฤติ

เงื่อนไขการคุมความประพฤติ

- 1) ต้องไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติที่สำนักงานคุมประพฤติภายใน 3 วัน นับแต่ได้รับการปล่อยตัวและต่อไปให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติตามที่พนักงานคุมประพฤติกำหนดจนกว่าจะพ้นโทษ
- 2) ต้องพักอาศัยอยู่กับผู้อุปการะตามบ้านเลขที่ที่แจ้งไว้และห้ามออกนอกเขตท้องที่จังหวัดเว้นแต่เพื่อกิจธุระสำคัญและต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานคุมประพฤติก่อน
- 3) ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ หากฝ่าฝืนและถูกลงโทษโดยเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับนั้น ต้องแจ้งให้พนักงานคุมประพฤติทราบทุกครั้ง
- 4) ให้ประกอบอาชีพสุจริต หากเปลี่ยนสถานที่ทำงานหรือย้ายงานใหม่ ต้องแจ้งพนักงานคุมประพฤติทราบทุกครั้ง
- 5) ให้ปฏิบัติตามคำแนะนำคำเตือนของพนักงานคุมประพฤติและร่วมกิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู ตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกรมคุมประพฤติกำหนด
- 6) ห้ามประพฤติตนในทางเสื่อมเสีย เช่น เล่นการพนัน เสพยาเสพติดและกระทำความผิดขึ้นอีก
- 7) ห้ามเกี่ยวข้องกับสารระเหย วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตหรือประสาท หรือยาเสพติดให้โทษทุกประเภท รวมทั้งอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนหรือวัตถุระเบิดทุกชนิด
- 8) ห้ามเยี่ยมเยียนและติดต่อกับนักโทษที่ไม่ใช่ญาติ ซึ่งกำลังต้องโทษอยู่
- 9) ต้องแสดงหนังสือสำคัญการปล่อยตัวต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือเจ้าพนักงานเรือนจำ เมื่อมีการเรียกให้แสดง และหากหนังสือสำคัญการปล่อยตัวสูญหายให้แจ้งต่อพนักงานคุมประพฤติ

4. ชี้แจงสิทธิประโยชน์และบทบาทหน้าที่ของผู้ถูกรับการคุ้มครอง

พนักงานคุ้มครอง อาสาสมัครคุ้มครองและชุมชนและให้ทำแบบสำรวจความประสงค์ขอรับการสงเคราะห์ (แบบ สค.1) เพื่อประโยชน์ในการให้การสงเคราะห์ต่อไป

4.1 สิ่งที่ผู้ถูกรับการคุ้มครองควรปฏิบัติในระหว่างการคุ้มครอง

1. ให้ผู้ถูกรับการคุ้มครองปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุ้มครอง
2. ให้มีความไว้วางใจต่อพนักงานคุ้มครองต่อการที่พูดคุยหรือเล่าความรู้สึกต่างๆ ให้พนักงานคุ้มครองทราบ
3. ให้ผู้ถูกรับการคุ้มครองตรงต่อเวลารายงานตัวตามกำหนดนัด และเข้าร่วมกิจกรรมตามหนังสือเรียก
 - การมารายงานตัว ให้มารายงานตัวตามกำหนดนัด หากมีเหตุจำเป็นให้โทรศัพท์แจ้งพนักงานคุ้มครอง หากต้องไปทำงานหรือพักอาศัยอยู่ที่อื่น สามารถยื่นคำร้องต่อพนักงานคุ้มครองเพื่อขอโอนย้ายไปรายงานตัว
4. ให้แต่งกายให้สุภาพเมื่อมารายงานตัว
5. กรณีย้ายที่อยู่ให้แจ้งให้พนักงานคุ้มครองทราบโดยทันที
6. กรณีมีอาสาสมัครคุ้มครองหรือเครือข่ายยุติธรรมชุมชนออกเยี่ยมเยียนให้ผู้ถูกรับการคุ้มครองให้ความร่วมมือตามที่ซักถามต่างๆ และปรึกษาปัญหาต่างๆ ได้ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ
7. ให้ผู้ถูกรับการคุ้มครองและครอบครัวติดต่อสำนักงานโดยสม่ำเสมอ
8. ในการมารายงานตัวในแต่ละครั้ง ให้นำบัตรประจำตัวผู้ถูกรับการคุ้มครองมาด้วยทุกครั้ง
9. ไม่พกพาอาวุธทุกชนิดในวันมารายงานตัว
10. ไม่กระทำความผิดใดๆ อีก

4.2 สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ

1. ดื่มสุรา หรือสิ่งมึนเมา ในวันมารายงานตัว
2. ห้ามเสพยาเสพติด หรือคบหาสมาคมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ
3. มีพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นนักเลงอันธพาล

4.3 การให้บริการของสำนักงานคุ้มครองในระหว่างการคุ้มครอง

1. ให้คำแนะนำปรึกษารายบุคคล/ครอบครัว/กลุ่ม
2. ให้คำแนะนำ หรือส่งไปรักษาอาการทางจิต หรือบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดให้โทษ
3. ให้คำแนะนำปรึกษาเรื่องการหางานทำ
4. ฝึกอาชีพหรือจัดที่ฝึกอาชีพ

5. ให้การสงเคราะห์ตามสภาพปัญหา ดังนี้
 - ค่าอาหาร/ค่าพาหนะ
 - ค่ารักษาพยาบาลหรือค่าบำบัดรักษา
 - ทุนการศึกษา
 - ให้ยืมทุนประกอบอาชีพ
6. ให้คำปรึกษาเรื่องต่างๆ
7. อบรมให้ความรู้ตามโปรแกรมต่างๆ ซึ่งพนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนจะแจ้งให้ทราบเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม

การวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิด สภาพจิตใจของผู้ต้องขัง *

ผู้ต้องขังที่กระทำผิดจริงนั้น ในแง่ของพฤติกรรมที่กระทำผิดก็ล้วนแต่มีสาเหตุหรือแรงผลักดันมาจากจิตใจ กล่าวคือ ขาดทักษะชีวิต ไม่สามารถตระหนักรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง จัดการกับอารมณ์ ความรู้สึกด้านลบและความก้าวร้าวของตนเองได้ไม่เหมาะสม ตลอดจนขาดทักษะในการแก้ไขปัญหาชีวิต

ตัวอย่างเช่น

ผู้ต้องขังที่ถูกจับคดีทำร้ายร่างกายเนื่องจากทะเลาะวิวาทกัน จนผู้กล่าวหาได้รับบาดเจ็บสาหัส เพียงเพราะโกรธที่ขับรถแข่งและปาดหน้า แสดงให้เห็นถึงการไม่ตระหนักรู้อารมณ์โกรธของตนเอง ถือศักดิ์ศรี จนกระทั่งควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมก้าวร้าวไม่ได้

ผู้ต้องขังหญิงรายหนึ่งถูกจับคดีครอบครองยาบ้า เนื่องจากลูกชายของตนเองติดยา ต้องออกไปซื้อยาบ้านอกบ้านประจำ รู้สึกเป็นห่วงลูกชายเกรงว่าอาจจะถูกตำรวจจับในวันใดวันหนึ่ง จึงติดต่อขอซื้อยาบ้ามาเพื่อตนจะเป็นผู้ให้ยาบ้าแก่ลูกชายเอง จนถูกจับในที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม (ไม่ได้แก้ปัญหาโดยการนำลูกชายไปบำบัดรักษาเพื่อเลิกสารเสพติด)

ผู้ต้องขังที่กระทำความผิด เนื่องจากไม่สามารถค้นหาล้างแค้นสารในตนเองได้ ซึ่งพบได้บ่อยในผู้ต้องขังที่ก่อคดีค้ายาเสพติดหรือคดีที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน มักจะมีความนับถือตนเองต่ำ มีความคิดว่าตนเองจะภาคภูมิใจได้ต้องได้รับการยอมรับจากผู้อื่นในสังคม (มีการรับรู้ว่าคุณอื่นจะนับถือ ถ้าหากตนเองมีฐานะร่ำรวย) รวมทั้งขาดองค์ประกอบของชีวิตด้านจริยธรรมด้วย

* จากคู่มือการปรึกษาในเรือนจำ ความสำคัญของคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขัง (สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ป๊อปปูล่าส์ จำกัด, 2546.

**แนวทางการจัดกิจกรรมและโปรแกรมแก้ไขและฟื้นฟูตามสภาพปัญหา/ความต้องการ
(ตามเกณฑ์จากแบบจำแนก)**

เกณฑ์การประเมิน	แผนงาน/วิธีดำเนินการ	จัดเอง	ส่งต่อ
1. ปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย/สภาพแวดล้อม - เป็นแหล่งข่าเสียดัด/มั่วสุม - ย้ายที่อยู่	- การให้คำปรึกษารายบุคคล, จัดอบรมโปรแกรมทักษะชีวิต (เช่น คุณค่าตนเอง, เป้าหมายชีวิต ฯลฯ) เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน - ให้คำแนะนำปรึกษาช่วยเหลือตามความจำเป็น	✓ ✓	✓
2. ปัญหาเกี่ยวกับผู้ประกอบการ/ดูแล - ขาดผู้ประกอบการ - จัดแย้งกัน - ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี - ต้องอุปการะผู้อื่น (เครียด, ขาดรายได้)	- การให้คำปรึกษา, ดำเนินการด้านการสงเคราะห์ - การให้คำปรึกษารายบุคคล/ครอบครัว, จัดอบรมโปรแกรมการแก้ไขปัญหา, ทักษะการสื่อสาร ฯลฯ - การให้คำปรึกษาแนะนำ, จัดอบรมโปรแกรมคุณค่าตนเองและเป้าหมายชีวิตเพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน - กรณีเครียด จัดอบรมโปรแกรมทักษะการจัดการกับความเครียด, การให้คำปรึกษา - กรณีขาดรายได้ ดำเนินการเช่นเดียวกับ ข้อ 5.1	✓ ✓ ✓ ✓	✓ ✓
3. ปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว หรือผู้ที่พักอาศัยอยู่ด้วย - จัดแย้งกัน - การสื่อสาร	(1) การให้คำปรึกษารายบุคคล/ครอบครัว, การจัดเข้าโปรแกรมแก้ไขปัญหา (ตามความเหมาะสม) (2) ถ้ามีปัญหาหนัก ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน - การให้คำปรึกษารายบุคคล/ครอบครัว, จัดอบรมโปรแกรมทักษะการสื่อสาร	✓ ✓	✓

**แนวทางการจัดกิจกรรมและโปรแกรมแก้ไขและฟื้นฟูตามสภาพปัญหา/ความต้องการ
(ตามเกณฑ์จากแบบจำแนก) (ต่อ)**

เกณฑ์การประเมิน	แผนงาน/วิธีดำเนินการ	จัดเอง	ส่งต่อ
- คนในครอบครัวขาดความรัก ความเข้าใจ	- ให้คำปรึกษารายบุคคล/ครอบครัว - จัดกิจกรรมกลุ่ม Walk Rally เพื่อสร้างความเข้าใจ และจัดโปรแกรมต่างๆ ที่มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา	✓ ✓	
4. ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา/อาชีพ - การศึกษา - อาชีพ (ไม่มีงานทำ, รายได้ไม่ พอใช้)	- การให้คำปรึกษาหรือการให้การสงเคราะห์ด้านต่างๆ ดูตามสภาพปัญหา/ความต้องการ - การให้คำปรึกษาหรือการให้การสงเคราะห์ด้านต่างๆ ตามสภาพปัญหา - ดำเนินการตาม ข้อ 5.1	✓ ✓	✓ ✓
5. ปัญหาทางการเงิน 5.1 ไม่มีงานทำ รายได้น้อย 5.2 สุรุ่ยสุร่ายไม่วางแผนการ ใช้จ่าย	(1) พยายามเพื่อให้ทราบว่าผู้ถูกคุมฯ มีความถนัดหรือ ความสนใจประกอบอาชีพด้านใด - ฝึกอาชีพ - ให้เงินทุนประกอบอาชีพ - แนะนำให้ไปสมัครงานที่สำนักจัดหางานหรือ แหล่งงาน (2) ส่งคดีให้อ.ส.ค. ที่สามารถช่วยแนะนำเรื่องการ ประกอบอาชีพ - ให้คำปรึกษารายบุคคล	✓	
6. มีโรคประจำตัวร้ายแรง	- ให้คำแนะนำช่วยเหลือตามความจำเป็น/ส่งต่อรักษา	✓	✓
7. มีอาการผิดปกติทางจิต/บุคลิกภาพ/ พฤติกรรม	(1) กรณีมีอาการผิดปกติทางจิต/ประสาท/ส่งต่อเพื่อ วินิจฉัย/รักษา (2) พิจารณามีปัญหาทางด้านพฤติกรรม/ความคิด อารมณ์ ฯลฯ ในเรื่องดังต่อไปนี้หรือไม่ เพื่อจัดเข้าโปรแกรม - ขาดความรับผิดชอบ	 ✓	✓

**แนวทางการจัดกิจกรรมและโปรแกรมแก้ไขและฟื้นฟูตามสภาพปัญหา/ความต้องการ
(ตามเกณฑ์จากแบบจำแนก) (ต่อ)**

เกณฑ์การประเมิน	แผนงาน/วิธีดำเนินการ	จัดเอง	ส่งต่อ
	- เห็นคุณค่าตนเอง รู้สึกค้อยน้อยค่า - คิดเพื่อน ไม่มั่นใจในตนเอง ปฏิเสธเพื่อนไม่เป็น - ความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ (ความคิด) - ขาดการควบคุมอารมณ์, มีความก้าวร้าว - ขาดเป้าหมายในการดำรงชีวิต ฯลฯ		
8. ปัญหาการดื่มสุรา	- ให้พิจารณาตามเกณฑ์ว่าเป็นผู้ติดสุราหรือไม่ (ถ้าเป็นผู้ติดสุราจริงให้ส่งต่อ) - ถ้าไม่ใช่ผู้ติดสุราก็จัดเข้าโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหา		✓ ✓
9. ปัญหาเกี่ยวกับยาหรือสารเสพติด - ผู้เสพ - ผู้ติด - ผู้รับจ้าง	<u>กรณีผู้เสพ/ผู้ติด</u> ◆ ส่งหน่วยงานนอกดำเนินการทั้งแบบผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน หรือ ◆ ดำเนินการตามคู่มือแก้ไขฟื้นฟูผู้เสพ/ผู้ติดของกรมคุมประพฤติ <u>กรณีผู้รับจ้างซื้อ</u> ◆ ดำเนินการตามคู่มือการแก้ไขฟื้นฟูผู้ค้ารายย่อย	✓	✓
10. ปัญหาอื่นๆ - ค่าพาหนะ - การวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิด	- ให้การสงเคราะห์ตามสภาพปัญหา/ความต้องการ - ให้ดำเนินการแก้ไขตามสถานะจิตใจที่วิเคราะห์ได้	✓ ✓	

แผนการแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหาความต้องการ (ส่งให้กลุ่มงานกิจกรรมชุมชน)

☐ ผู้ถูกคุมความประพฤติ ☐ ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เลขทะเบียนที่ ชื่อ สกุล ที่อยู่เลขที่ ซอย ถนน ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด ระยะเวลาการคุมประพฤติ ตั้งแต่ ถึง ฐานความผิด กำหนดให้ทำงานบริการสังคม ชั่วโมง				
3.2 การดำเนินการตามสภาพปัญหา (จัดลำดับความจำเป็น)				4.2 การดำเนินการตามสภาพปัญหา
ปัญหา (จากส่วนที่ 2)	แผนงาน/การดำเนินการ	จัดเอง	ส่งต่อ	

ลงชื่อ พนักงานคุมประพฤติ
(.....)

ความเห็นในการตรวจ (ส่วนที่ 1,2 และ 3)	
ครั้งที่	ครั้งที่
..... วันที่ ผู้ตรวจ	 วันที่ ผู้ตรวจ

สำนักงานคุ้มครองประเพณีจังหวัดกำแพงเพชร การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

กรณีศึกษา ผู้ถูกคุมความประพฤติลดวันต้องโทษจำคุก น.ช. สน เมืองปัก ฐานความผิดต่อชีวิต, พยายาม, พ.ร.บ. อาวุธปืน ศาลจังหวัดสมุทรปราการ กำหนดโทษ 11 ปี 1 เดือน ได้รับอภัยโทษ เหลือ 7 ปี 2 เดือน 15 วัน ได้รับการปล่อยตัวคุมประพฤติ วันที่ 20 พฤษภาคม 2548 กำหนดวันการคุมประพฤติ วันที่ 3 มกราคม 2549

1. ความเป็นมา/ที่มา

นักโทษเด็ดขาดนี้ ได้ผ่านการพิจารณาลดวันต้องโทษจำคุกจากเรือนจำกลาง พระนครศรีอยุธยา โดยมอบหมายให้สำนักงานคุ้มครองประเพณีจังหวัดกำแพงเพชร ดำเนินการสืบเสาะข้อเท็จจริง จนกระทั่งปล่อยตัวคุมประพฤติ

หลังจากผู้ถูกคุมความประพฤตินายนี้ได้รับการปล่อยตัวคุมประพฤติ แจ้งว่าพักอาศัยอยู่กับ ผู้อุปการะซึ่งเป็นน้องสาว ที่บ้าน หมู่ 11 ต.วังชะพูล อ.ขาณุวรลักษบุรี จ.กำแพงเพชร และช่วยผู้อุปการะ ทำสวนมะนาว โดยกำหนดให้รายงานตัวที่ศูนย์ประสานงานอาสาสมัครคุมประพฤติ ณ ศาลาประชาคมชลบทวาร อ.ขาณุวรลักษบุรี เมื่อรายงานตัวได้ 4 ครั้ง ต่อมาวันที่ 3 สิงหาคม 2548 ผู้อุปการะได้ให้ข้อมูลกับพนักงาน คุมประพฤติว่า ผู้ถูกคุมฯ เริ่มไม่เชื่อฟัง และต้องการเดินทางกลับไปอยู่ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดย ผู้อุปการะไม่ทราบสาเหตุ ต่อมาวันที่ 13 สิงหาคม 2548 เวลา 10.30 น. จึงได้รับโทรศัพท์จากผู้ถูกคุมฯ แจ้งว่ามีปัญหาขัดแย้งกับน้องเขย (สามีผู้อุปการะ) ไม่สามารถอยู่บ้านพักได้ ขณะนี้ออกจากบ้านและไม่มี งานทำ จึงขอความช่วยเหลือจากสำนักงานฯ เกี่ยวกับการหางานให้ทำ ทั้งแจ้งว่ามีความสามารถในการทำสวน ทำไร่ และในวันเดียวกันผู้ถูกคุมฯ ได้เดินทางมาขอความช่วยเหลือ ณ สำนักงานฯ

2. วัตถุประสงค์

เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดที่อยู่ระหว่างคุมประพฤติให้ตรงกับสภาพปัญหา และความเดือดร้อน อันเป็นภารกิจหลักตามแนวทางของกรมคุมประพฤติในการคืนคนดีสู่สังคม

3. วิธีดำเนินการ/กระบวนการ/กิจกรรม

3.1 หลังจากได้รับการปล่อยตัวคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติได้ชี้แจงเงื่อนไขและให้คำปรึกษารายบุคคลเกี่ยวกับแนวทางการคุมความประพฤติและการให้การสงเคราะห์

3.2 พนักงานคุมประพฤติได้รับแจ้งจากผู้ถูกคุมฯ ประสานงานกับพนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนและกลุ่มงานกิจกรรมชุมชน เพื่อหาแนวทางช่วยเหลือสงเคราะห์

3.3 ประสานการขอความช่วยเหลือจากอาสาสมัครคุมประพฤติ ซึ่งผ่านการอบรมในโครงการประสานพลังสร้างอาชีพของสำนักงานฯ โดยพิจารณาเห็นว่า อ.ส.ค. ตำราญ มหาบุญพาชัย เป็นผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งตรงกับความต้องการของผู้ถูกคุมฯ รายนี้ ประกอบกับ อ.ส.ค. ตำราญฯ เป็นผู้ทัศนศึกษาและให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับภารกิจของสำนักงานคุมประพฤติด้วยดีเสมอมา และเป็นผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขต อ. เมืองกำแพงเพชร

3.4 ประสานงานกับ อ.ส.ค.ตำราญฯ เพื่อขอคำปรึกษาในกรณีของผู้ถูกคุมฯ รายนี้ ซึ่งได้เดินทางมาพบและสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และพิจารณาให้การช่วยเหลือสงเคราะห์โดยรับตัวไป ให้ที่พักอาศัย และให้ประกอบอาชีพในไร่อ้อย ช่วยกิจการในครอบครัว และพิจารณารับเป็นผู้อุปการะให้กับผู้ถูกคุมฯ รายนี้

3.5 ดำเนินการติดตามผลโดยการออกสอดส่องเยี่ยมบ้านเป็นระยะๆ และสอบถามความคิดเห็นจากเพื่อนร่วมงาน และ อ.ส.ค. ตำราญฯ

4. องค์ความรู้ที่ใช้

4.1 เทคนิคการให้คำปรึกษา จากการสังเกต การฟัง การพูด การสอบถาม

4.2 ทักษะการสื่อสาร ทั้งภาษาพูดและภาษากาย

4.3 การให้การสงเคราะห์ในภาวะฉุกเฉิน โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การยอมรับในความแตกต่างของการเป็นปัจเจกบุคคล

4.4 การยอมรับและให้โอกาสโดยไม่ซ้ำเติม และให้เขาอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ทั้งในครอบครัว ชุมชน และสังคม

4.5 การให้การช่วยเหลือเฉพาะหน้า เช่น ให้อาหาร อุปกรณ์เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีอาสาสมัครดำเนินการช่วยเหลือ

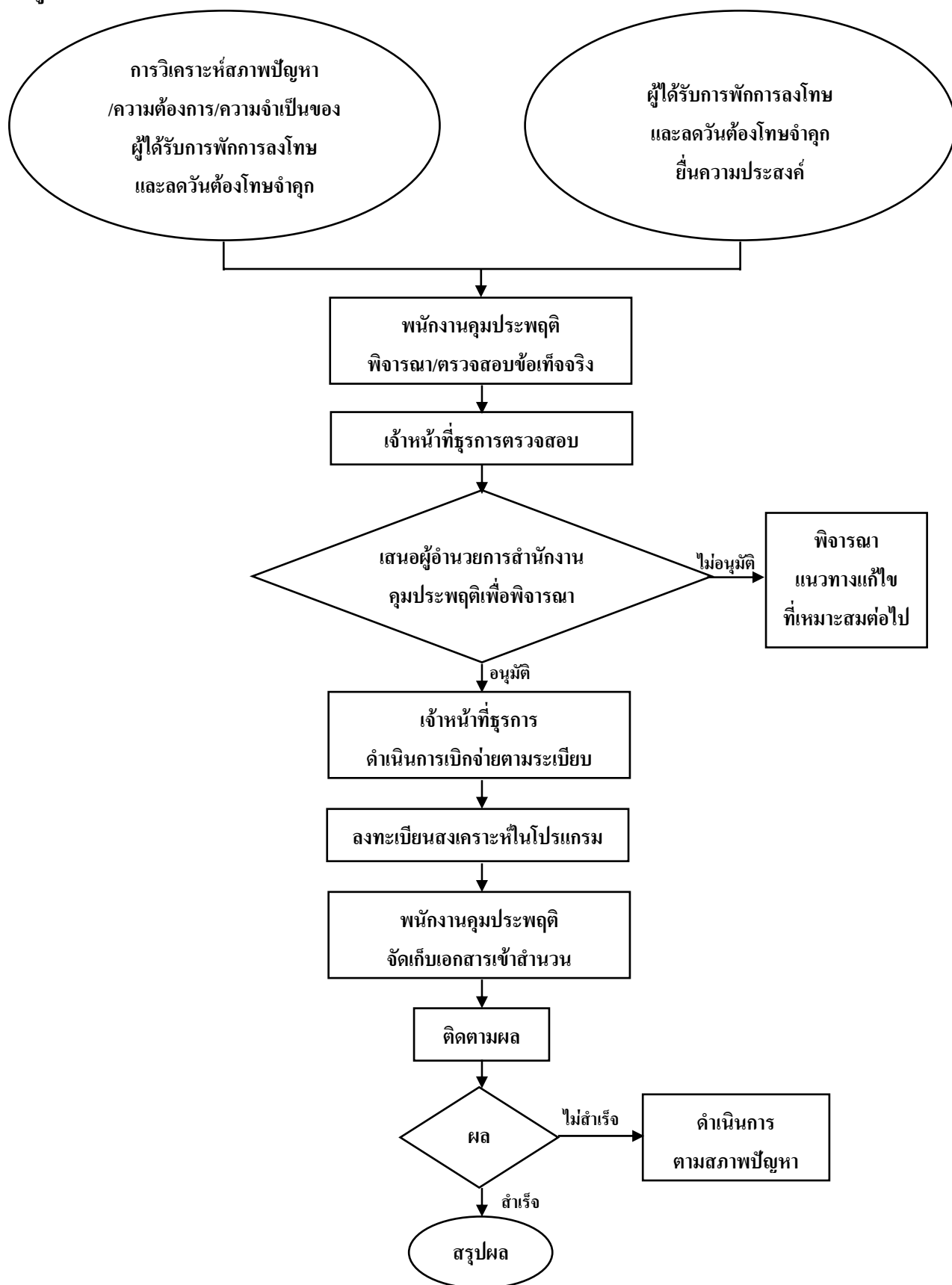
4.6 การวางแผนในการให้การสงเคราะห์ โดยยึดหลักการช่วยเหลือให้เขามีงานทำ เป็นการช่วยเหลือแบบยั่งยืนและระยะยาว (Help Them To Help Themselves)

4.7 ใช้กระบวนการการประสานความร่วมมือ ทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร

4.8 การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นต้นทุนทางสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ถูกคุมฯ

การสงเคราะห์ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก

แผนภูมิ

การสงเคราะห์ผู้กระทำผิดที่ได้รับการปล่อยตัวพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก

การสงเคราะห์ผู้กระทำผิดที่ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำผิดที่ได้รับการปล่อยตัวสามารถที่จะยืนหยัดอยู่ในสังคมได้ในระดับหนึ่ง ด้วยการสงเคราะห์ด้านอาหาร พาหนะ อาชีพ ฯลฯ การสงเคราะห์ผู้กระทำผิดจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดสามารถขับเคลื่อนไปได้ โดยลดข้อขัดข้องอันเกี่ยวกับการดำรงชีพที่จำเป็นและพัฒนาศักยภาพของผู้กระทำผิด นอกจากนี้ ยังเป็นการสกัดกั้นหรือตัดวงจรความคิดที่จะหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำให้ลดน้อยลงอีกทางหนึ่งด้วย การสงเคราะห์ผู้กระทำผิดจะพิจารณาได้จากการจำแนกผู้กระทำผิดในแต่ละราย หรือพิจารณาตามความประสงค์ของผู้กระทำผิด และให้การสงเคราะห์ต่อไป ดังมีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรม	รายละเอียด	เอกสารประกอบ
1. การวิเคราะห์สภาพปัญหา/ความต้องการ/ความจำเป็นของผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก หรือ ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกขึ้นความประสงค์	- พนักงานคุมประพฤติใช้แบบประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา ความต้องการและความจำเป็นในการขอรับการสงเคราะห์ และนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมของผู้กระทำผิดในแต่ละราย เพื่อประกอบการพิจารณาให้การสงเคราะห์ - บางกรณีผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกอาจจะขึ้นความประสงค์ที่จะขอรับการสงเคราะห์เองได้เนื่องจากความจำเป็นและความต้องการ - อนึ่ง การให้การสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในกลุ่มนี้สามารถดำเนินการได้ตั้งแต่ระยะเวลาเตรียมการปล่อย โดยให้พนักงานคุมประพฤติเข้าไปอธิบายถึงบริการสงเคราะห์ของกรมคุมประพฤติอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง	- หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0409.7/39454 ลงวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ.2546 และที่ กค 0409.7/14206 ลงวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2549 - ระเบียบกรมคุมประพฤติ ว่าด้วยการสงเคราะห์ผู้กระทำผิด พ.ศ. 2545
2. พิจารณา/ตรวจสอบข้อเท็จจริง	- พนักงานคุมประพฤติพิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้กระทำผิดในแต่ละรายว่าอยู่ภายใต้เกณฑ์ที่สามารถให้การสงเคราะห์ได้ และหากเป็นกรณีที่ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกยื่นความประสงค์เอง พนักงานคุมประพฤติจะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดต่อไป	

กิจกรรม	รายละเอียด	เอกสารประกอบ
3. เจ้าหน้าที่ธุรการตรวจสอบเอกสารและรายละเอียดของการขออนุมัติ	- เจ้าหน้าที่ธุรการตรวจสอบรายละเอียดของการขออนุมัติว่าครบถ้วนถูกต้องหรือไม่ และตรวจสอบค่าใช้จ่ายจากหลักฐานหรือจากบันทึกของพนักงานคุมประพฤติ พร้อมรายละเอียดว่าเป็นจำนวนเงินเท่าใด รวมทั้งงบประมาณหรือเงินสนับสนุนที่จะให้การสงเคราะห์ได้หรือไม่ แล้วทำความเห็นเสนอผู้อำนวยการฯ ว่าสมควรอนุมัติเงินสนับสนุนจากแหล่งใด เป็นจำนวนเงินเท่าใด	
4. ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติพิจารณาและทำความเข้าใจ	- ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติพิจารณาทำความเข้าใจตามเกณฑ์ที่ได้รับพิจารณาจากกรมบัญชีกลางและแนวทางของกรมคุมประพฤติ กรณีผู้อำนวยการฯ อนุมัติ - ให้เจ้าหน้าที่ธุรการจ่ายเงินให้ผู้รับการสงเคราะห์ และจัดให้ผู้ได้รับการสงเคราะห์ลงลายมือชื่อในคำร้องขอรับการสงเคราะห์ แล้วจัดทำสำเนาเอกสารให้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวน กรณีผู้อำนวยการฯ ไม่อนุมัติ - กรณีไม่ได้รับอนุมัติให้ยุติเรื่อง และพนักงานคุมประพฤติแจ้งเหตุผลให้ผู้รับการสงเคราะห์ทราบ ทั้งนี้ อาจจะพิจารณาส่งต่อ หรือแนะนำไปยังหน่วยงานที่ให้การสงเคราะห์ด้านอื่นๆ	- คำร้องขอรับการสงเคราะห์ตามแบบที่กรมคุมประพฤติกำหนด
5. ลงทะเบียนสงเคราะห์ในโปรแกรม	- ให้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนหรือเจ้าหน้าที่ธุรการลงทะเบียนสงเคราะห์ในโปรแกรมสารสนเทศการสงเคราะห์ผู้กระทำผิด	
6. จัดเก็บเอกสารเข้าสำนวน	- เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ให้พนักงานคุมประพฤตินำเอกสารจัดเก็บเข้าสำนวนแต่ละราย	
7. ติดตามผล	- ติดตามว่าผู้ได้รับการสงเคราะห์ประสบผลสำเร็จ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรหรือไม่ และให้คำแนะนำตามสมควรเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟูต่อไป กรณีผู้ได้รับการสงเคราะห์ไม่ประสบผลสำเร็จ หรือมีปัญหา พนักงานคุมประพฤติต้องค้นหาสาเหตุ แล้วดำเนินการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้ บันทึกผลในทะเบียนคดีและในสำนวนควบคุมและสอดส่อง	

การจัดให้ผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกทำงานบริการสังคม

กิจกรรม	รายละเอียด	เอกสารประกอบ
1. พิจารณาการจัดกิจกรรม	- พนักงานคุมประพฤติงานกิจกรรมชุมชนพิจารณาแผนปฏิบัติการประจำปีว่ามีการตั้งเป้าหมายการทำงานบริการสังคมแบบกลุ่มจำนวนกี่ครั้ง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีจำนวนเท่าไรงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ระยะเวลาและสถานที่ในการจัดเป็นเช่นไร ทั้งนี้ เพื่อจะได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนและเหมาะสม	
2. คัดเลือกผู้เข้าร่วมกิจกรรม	- เนื่องจากเงื่อนไขในการคุมความประพฤติสำหรับผู้ได้รับการพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษไม่มีการทำงานบริการสังคม ดังนั้น พนักงานคุมประพฤติควรพิจารณาคัดเลือกหลังจากมีการจำแนกประเภทผู้กระทำผิดแล้ว โดยคำนึงถึง 2.1 ฐานความผิด 2.2 ประเภทของงาน 2.3 ความสามารถทั่วไป หรือความสามารถพิเศษ 2.4 สุขภาพร่างกายและจิตใจ 2.5 นิสัยและความประพฤติ 2.6 ภาวะเศรษฐกิจ 2.7 ช่วงเวลาทำงานไม่มีผลกระทบต่อช่วงเวลาการประกอบอาชีพที่ทำอยู่ตามปกติ 2.8 ไม่มีผลกระทบหรือมีผลกระทบน้อยที่สุดต่อหน้าที่การเลี้ยงดูหรือความรับผิดชอบต่อครอบครัว 2.9 ความยินยอมของผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก ข้อสังเกต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 กำหนดว่าในการจัดให้ผู้กระทำผิดทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์นั้น จะต้องเป็นไปตามที่เจ้าพนักงานและผู้กระทำผิดเห็นสมควร ดังนั้น แม้พนักงานคุมประพฤติจะได้จำแนกประเภทผู้กระทำผิดและเห็นว่าได้รับการพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษรายใดสมควรได้รับการแก้ไขฟื้นฟูด้วยวิธีการทำงานบริการสังคม พนักงานคุมประพฤติจำเป็นต้องชี้แจงให้ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการทำงานบริการสังคมและสอบถามความยินยอม โดยมีการบันทึกและลงลายมือชื่อของผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกไว้เป็นหลักฐาน ก่อนที่จะกำหนดให้มีการทำงานบริการสังคม	- คู่มือการปฏิบัติงานในการให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคม

การจัดให้ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกทำงานบริการสังคม (ต่อ)

กิจกรรม	รายละเอียด	เอกสารประกอบ
3. ดำเนินการ	1. ให้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนกรอกรายชื่อผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกที่จะจัดให้ทำงานบริการสังคมแบบกลุ่มในทะเบียนกลาง ภายใน 1 เดือนนับจากวันรับคดีและผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษได้มาพบและมีการจำแนกแล้ว เพื่อดำเนินการต่อไป 2. ให้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนจัดส่งรายชื่อพร้อมที่อยู่ของผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกที่พิจารณาให้เข้าร่วมกิจกรรมการทำงานบริการสังคมให้แก่พนักงานคุมประพฤติผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมก่อนวันจัด 20 วัน 3. ให้พนักงานคุมประพฤติที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมมีหนังสือเชิญผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกเข้าร่วมกิจกรรม ก่อนวันจัด 15 วัน ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวได้รับทราบกำหนดนัดล่วงหน้าและมีเวลาเตรียมตัว 4. ในวันจัดกิจกรรมต้องจัดให้ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษลงทะเบียนก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม มีการควบคุมและสังเกตพฤติกรรมขณะทำงานและให้ตอบแบบประเมินผลการทำงานบริการสังคม หลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมแล้ว ทั้งนี้ เพื่อจะได้ทราบว่าผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกมีความตั้งใจและมีความเห็นอย่างไรต่อการทำงานบริการสังคม	- แบบทะเบียนและแบบประเมินผลการทำงานบริการสังคม
4. สรุปผล	1. กรณีผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกไปร่วมกิจกรรมการทำงานบริการสังคมให้บันทึกผลไว้ในทะเบียนกลางและสำนวนคดีพักการลงโทษฯ 2. กรณีผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกไม่ไปร่วมกิจกรรมการทำงานบริการสังคมให้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนสอบถามเหตุผล และพิจารณาจัดให้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูและการวางแผนการควบคุมและสอดส่องต่อไป	
5. ดำเนินการจนครบระยะเวลาการคุมประพฤติ	พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนดำเนินการคุมประพฤติในเรื่องอื่นๆ ต่อไป เช่น การรับรายงานตัว การสอดส่อง จนสิ้นสุดกระบวนการคุมประพฤติ	

ภาคผนวก ค

สุขภาพจิต ความสามารถทางเชาวน์ปัญญา และความฉลาดทางอารมณ์

ในภาวะปัจจุบันที่มีความผันผวนทางสังคม เศรษฐกิจซึ่งนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ที่คนทุกเพศและวัยต้องเผชิญ บางคนหรือบางกลุ่มก็สามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ด้วยการปรับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ในสิ่งแวดล้อมและแก้ปัญหาได้บ้างตามศักยภาพที่มีอยู่ แต่ก็มีคนอีกเป็นจำนวนมากที่รู้สึกท้อแท้ สิ้นหวังและเกิดความเครียดจนทนไม่ได้และไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นหรือโทษสภาวะว่าการแก้ไขปัญหานั้นจะมาจากบุคคลอื่นและการคลี่คลายสภาวะสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นตามที่ตนต้องการ ซึ่งเป็นไปได้ยากหรือเปลี่ยนไม่ได้เลย อนึ่งความเจริญก้าวหน้าทางการสื่อสารและเทคโนโลยีที่เรียกกันว่า ยุคโลกาภิวัตน์ก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้บุคคลได้รับข่าวสารทั้งที่เป็นประโยชน์และโทษในระยะเวลาอันรวดเร็ว หากผู้รับข่าวสารขาดดุลพินิจที่ดีในการรับรู้ข้อมูลก็จะเกิดผลเสียตามมาได้ นอกจากนี้ พัฒนาการทางเทคโนโลยีก็ยังมีส่วนให้คนหันมาสนใจด้านวัตถุมากกว่าความสำคัญด้านจิตใจซึ่งโดยแท้จริงแล้ว การมีสภาพจิตใจที่เป็นสุขจะเป็นพลังส่วนหนึ่งที่ทำให้บุคคลสามารถเผชิญปัญหาและหาทางแก้ไขที่เหมาะสมได้ ดังนั้น การได้ทำความเข้าใจเรื่องสภาวะจิตใจและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกคนควรตระหนัก เข้าใจและใช้เป็นแนวปฏิบัติเพื่อความอยู่รอดและดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุขตามสมควรแก่อัตภาพ ในบทความนี้จะได้หยิบยกปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ สุขภาพจิต ความสามารถทางเชาวน์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันและเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการพัฒนาหรือสร้างความมั่นคงทางจิตใจ รวมทั้งการมีศักยภาพในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

สุขภาพจิต

สุขภาพจิตเป็นเรื่องของนามธรรม มีความเกี่ยวข้องกับศาสตร์หลายสาขาวิชาและความหมายกว้างแล้วแต่ความสนใจในแง่มุมที่แตกต่างกันของผู้ศึกษาที่จะนิยามความหมาย ดังจะได้สรุปมาโดยสังเขปดังต่อไปนี้

ความหมายในพจนานุกรม **สุขภาพ** หมายถึง ความไม่มีโรค ความเป็นสุข **จิต** หมายถึง ความนึกคิด **สุขภาพจิต** จึงหมายความว่าความรวมถึงความนึกคิดที่เป็นสุข ปราศจากโรค

องค์การอนามัยโลกได้ให้คำจำกัดความของ **สุขภาพจิต** หมายถึง สภาพจิตที่เป็นสุขและสามารถสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นไว้ได้ตลอดจนวางตัวอย่างเหมาะสมและดำรงชีพอยู่ได้ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยปราศจากอาการของโรคจิต

นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงผู้มีสุขภาพจิตดีว่า มิได้หมายความว่าบุคคลนั้นๆ ปราศจากอาการ โรคจิต โรคประสาทที่เห็นได้ชัดเท่านั้น แต่ยังสามารถปรับตัวและมีความสุขกับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ดี มีสัมพันธภาพดีงามกับบุคคลอื่น มีชีวิตอยู่ได้ด้วยความสะดวก สบาย สามารถสนองตอบความต้องการของตน ในโลกที่เปลี่ยนแปลงนี้ได้โดยไม่มีข้อขัดแย้งภายในตนเอง

ตามแนวปรัชญาทางพุทธศาสนาให้ความหมายของสุขภาพจิต ซึ่งเน้นการยึดถือปฏิบัติตนตาม ศีลธรรม บุคคลที่ปฏิบัติตนได้ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าจะมีจิตใจสงบ เยือกเย็น ยอมรับตนเองและ การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ปฏิบัติตนอยู่ในศีลทั้งกาย วาจาและใจ มีสติพิจารณาสิ่งทั้งหลายให้รู้เห็นเท่าทันตนตาม ความเป็นจริง ไม่ถูกครอบงำด้วยความยินดีในร้าย และมีความเป็นมิตรกับคนอื่น

การนิยามความหมายจากข้อสรุปในที่ประชุมคณะกรรมการวิชาการเครือข่ายและพัฒนา สุขภาพจิตมีข้อความว่า สุขภาพจิต คือ สภาพชีวิตที่เป็นสุขอันเป็นผลมาจากการมีวิถีของตน มองโลก รวมทั้ง สามารถจัดการกับความคิด อารมณ์และการแสดงออกต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคมอย่างเหมาะสม สร้างสรรค์ ภายในสภาพแวดล้อมและเวลาที่เปลี่ยนแปลง

ลักษณะองค์รวมของสุขภาพจิต

มีองค์ประกอบที่แบ่งเป็น 3 มิติ ได้แก่

1. มิติเกี่ยวกับคุณภาพของจิตที่เป็นคุณสมบัติภายในของบุคคล ประกอบด้วย ความสงบ ผ่อนคลายของจิต การสำรวจและเข้าใจตนเอง วิธีการมองโลกและการเข้าใจความเป็นไป ของโลกภายนอก
2. มิติเกี่ยวกับการจัดการกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวและโลกภายนอก ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง การทำประโยชน์ต่อสังคมและ ความสามารถสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลแวดล้อมในสังคม
3. มิติทางสังคม มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางสังคมและวิถีการดำเนินชีวิต สุขภาพจิตเป็นสิ่งที่แยกไม่ได้จากกระบวนการทางสังคม มิติดี้นั้นระดับสังคมมากกว่า ปัจเจกบุคคล เนื่องจากกระบวนการทางสังคมมีส่วนกำหนดการเลือกของบุคคลและวิถีการ ดำเนินชีวิตประจำวันของสมาชิกในสังคม ศาสตราจารย์นายแพทย์ฝน แสงสินแก้ว ผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งสุขภาพจิตและจิตเวชแห่งประเทศไทย เนื่องจากเป็นผู้ริเริ่มและสนับสนุนงานด้านสุขภาพจิตไว้อย่างกว้างขวาง ทั้งในการผลักดันให้มันโยบาย และหน่วยงานที่ให้บริการด้านป้องกันปัญหาและส่งเสริมสุขภาพจิต ได้ให้ความหมาย ของ สุขภาพจิตว่า เป็นสภาพชีวิตที่เป็นสุข ปราศจากโรคจิต โรคประสาท สามารถ ปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ และยังได้เน้นว่าสุขภาพจิตตั้งต้นจากครอบครัว การพัฒนา จิตใจของเด็กจากพ่อแม่ที่ดี พร้อมด้วยความรัก ความเข้าใจและเห็นใจ คือ ยอดของการ สร้างสุขภาพจิตที่ดีและเป็นการป้องกันสุขภาพจิตเสื่อมในวัยผู้ใหญ่หรือในอนาคต

ถ้าพิจารณาสุขภาพจิตในลักษณะที่เป็นกระบวนการ ก็ต้องให้ความสนใจพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย เริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็ก พัฒนาการที่ราบรื่นจะมีผลให้เด็กเติบโตขึ้นด้วยการมีประสบการณ์ที่ดี ทั้งในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ มีความต้องการและชวนชวนในการเรียนรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ เมื่อถึงวัยรุ่นก็เป็นความมีความเชื่อมั่นตนเอง มีความต้องการเป็นของตัวเอง นอกเหนือจากการพึ่งพาพ่อแม่แต่เพียงอย่างเดียว และในวัยผู้ใหญ่ก็เป็นบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ มีอารมณ์มั่นคง สามารถประกอบกิจกรรมให้สำเร็จได้ด้วยคามยืดหยุ่น สร้างสัมพันธภาพอย่างใกล้ชิดกับบุคคลอื่นและคงความสัมพันธ์ที่ดีไว้ได้ มีความรับผิดชอบ ยอมรับความสูญเสียหรือผิดหวังได้ และปลูกฝังความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตตนเองทั้งในส่วนตัว การทำงานและในสังคมที่ตนอยู่ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสุขภาพจิตที่ควรคำนึงด้วยก็คือ ความสามารถด้านเชาวน์ปัญญาที่มีติดตัวมาแต่กำเนิดและความฉลาดทางอารมณ์ด้านต่างๆ ถ้าปัจจัยเหล่านี้มีการทำงานที่ประสมประสานและเอื้ออำนวยซึ่งกันและกันเป็นอย่างดีในแต่ละช่วงวัยก็ย่อมจะนำไปสู่การมีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์เป็นทรัพยากรทางจิตใจที่บุคคลจะได้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่อไป

จากความหมายดังกล่าวมาแล้วข้างต้น อาจสรุปได้ว่า สุขภาพจิตมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความสามารถหรือศักยภาพภายในของบุคคล ได้แก่ ความมั่นคงและความสมดุลทางอารมณ์กับสิ่งแวดล้อม การดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุขในการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นและในสังคมที่เปลี่ยนแปลง คุณสมบัติเหล่านี้เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นกับบุคคลทุกๆ คน แต่ก็ควรตระหนักไว้ด้วยว่าในความเป็นจริงแล้วไม่มีบุคคลใดที่มีสุขภาพจิตดีครบทุกด้าน บางด้านอาจสมบูรณ์เป็นปกติ บางด้านอาจมีปัญหาบ้าง เช่น คนที่อารมณ์ไม่มั่นคง หงุดหงิด ใจน้อย แต่สามารถรับรู้สิ่งต่างๆ ได้ตามความเป็นจริง เป็นต้น นอกจากนี้ สุขภาพจิตยังเป็นภาวะที่มีได้คงที่ตลอดไปหรือไม่ได้หมายความว่าบุคคลที่มีสุขภาพจิตดีจะไม่มีปัญหาเลย แต่สามารถแก้ไข ปัญหาและลดความตึงเครียดได้ดีกว่าผู้มีสุขภาพจิตเสื่อม สำหรับผู้ที่มีสุขภาพจิตบกพร่องก็สามารถรับการฟื้นฟูแก้ไขและได้รับการส่งเสริมให้มีสุขภาพจิตดีขึ้นได้

ความฉลาดทางอารมณ์ตามคำนิยามของ กรมสุขภาพจิต

ความหมาย

หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์และมีความสุข

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

1. ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมประกอบด้วยความสามารถดังต่อไปนี้
 - 1.1 ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง
 - 1.1.1 รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง
 - 1.1.2 ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้
 - 1.1.3 แสดงออกอย่างเหมาะสม
 - 1.2 เห็นใจผู้อื่น
 - 1.2.1 ใส่ใจผู้อื่น
 - 1.2.2 เข้าใจและยอมรับผู้อื่น
 - 1.2.3 แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม
 - 1.3 รับผิดชอบ
 - 1.3.1 รู้จักให้/รู้จักรับ
 - 1.3.2 รับผิดชอบ/ให้อภัย
 - 1.3.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

- 2. **เก่ง** หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นประกอบด้วยความสามารถต่อไปนี้
 - 2.1 รู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง
 - 2.1.1 รู้ศักยภาพตนเอง
 - 2.1.2 สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้
 - 2.1.3 มีความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมาย
 - 2.2 ตัดสินใจและแก้ปัญหา
 - 2.2.1 รับรู้และเข้าใจปัญหา
 - 2.2.2 มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา
 - 2.2.3 มีความยืดหยุ่น
 - 2.3 มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น
 - 2.3.1 สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
 - 2.3.2 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม
 - 2.3.3 แสดงความเห็นที่ขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์
- 3. **สุข** หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ประกอบด้วย
 - 3.1 ภูมิใจในตนเอง
 - 3.1.1 เห็นคุณค่าตนเอง
 - 3.1.2 เชื่อมั่นในตนเอง
 - 3.2 พึงพอใจในชีวิต
 - 3.2.1 มองโลกในแง่ดี
 - 3.2.2 มีอารมณ์ขัน
 - 3.2.3 พพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่
 - 3.3 มีความสงบทางใจ
 - 3.3.1 มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข
 - 3.3.2 รู้จักผ่อนคลาย
 - 3.3.3 มีความสงบทางใจ

**แบบประเมิน
ความฉลาดทางอารมณ์
สำหรับวัยรุ่น (อายุ 12 – 17 ปี)
และสำหรับผู้ใหญ่ (อายุ 18 – 60 ปี)**

สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข : ผู้พัฒนา

ความฉลาดทางอารมณ์ คือ ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข

การรู้จักความฉลาดทางอารมณ์ของตนเองเพื่อการพัฒนาและการใช้ศักยภาพตนเองในการดำเนินชีวิตครอบครัว การทำงานและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ

กรมสุขภาพจิตได้ตระหนักถึงความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ จึงได้สร้างแบบประเมินสำหรับประชาชนเพื่อใช้ประเมินตนเอง

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

สำหรับวัยรุ่น (อายุ 12 – 17 ปี) และ สำหรับผู้ใหญ่ (อายุ 18 – 60 ปี)

คำแนะนำ

แบบประเมินนี้เป็นประโยชน์ที่มีข้อความเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกที่แสดงออกในลักษณะต่างๆ แม้ว่าบางประโยคอาจไม่ตรงกับที่ท่านเป็นอยู่ก็ตาม ขอให้ท่านเลือกคำตอบที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี

โปรดตอบตามความเป็นจริงและตอบทุกข้อ เพื่อท่านจะได้รู้จักตนเองและวางแผนพัฒนาตนเองต่อไป

มีคำตอบ 4 คำตอบ สำหรับข้อความแต่ละประโยค คือ ไม่จริง จริงบางครั้ง ก่อนข้างจริง จริงมาก โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านคิดว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุด

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์		ไม่จริง	จริงบางครั้ง	ก่อนข้างจริง	จริงมาก	คะแนน
1	เวลาโกรธหรือไม่สบายใจ ฉันรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับฉัน					
2	ฉันบอกไม่ได้ว่าจะทำอะไรทำให้ฉันรู้สึกโกรธ					
3	เมื่อถูกขัดใจฉันมักรู้สึกหงุดหงิดจนควบคุมอารมณ์ไม่ได้					
4	ฉันสามารถคอยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พอใจ					
5	ฉันมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อปัญหาเพียงเล็กน้อย					
6	เมื่อถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบฉันจะอธิบายเหตุผลจนผู้อื่นยอมรับได้					
รวม						
7	ฉันสังเกตได้เมื่อคนใกล้ชิดมีอารมณ์เปลี่ยนแปลง					
8	ฉันไม่สนใจกับความทุกข์ของผู้อื่นที่ฉันไม่รู้จัก					
9	ฉันไม่ยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นทำต่างจากที่ฉันคิด					
10	ฉันยอมรับได้ว่าผู้อื่นก็อาจมีเหตุผลที่จะไม่พอใจในการกระทำของฉัน					
11	ฉันรู้สึกว่าผู้อื่นชอบเรียกร้องความสนใจมากเกินไป					
12	แม้จะมีภาระที่ต้องทำฉันก็ยังยินดีรับฟังความทุกข์ของผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ					
รวม						

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (ต่อ)		ไม่ จริง	จริง บางครั้ง	ค่อนข้าง จริง	จริง มาก	คะแนน
13	เป็นเรื่องธรรมดาที่จะเอาเปรียบผู้อื่นเมื่อมีโอกาส					
14	ฉันเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมีต่อฉัน					
15	เมื่อทำผิดฉันสามารถกล่าวคำ “ขอโทษ” ผู้อื่นได้					
16	ฉันยอมรับข้อผิดพลาดของผู้อื่นได้ยาก					
17	ถึงแม้จะต้องเสียประโยชน์ส่วนตัวไปบ้าง ฉันก็ยินดีที่จะทำเพื่อส่วนรวม					
18	ฉันรู้สึกลำบากใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อผู้อื่น					
รวม						
19	ฉันไม่รู้ว่าคุณเก่งเรื่องอะไร					
20	แม้จะเป็นงานยาก ฉันก็มั่นใจว่าสามารถทำได้					
21	เมื่อทำสิ่งใดไม่สำเร็จฉันรู้สึกหมดกำลังใจ					
22	ฉันรู้สึกมีคุณค่าเมื่อได้ทำในสิ่งต่างๆ อย่างเต็มความสามารถ					
23	เมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคและความผิดหวัง ฉันก็จะไม่ยอมแพ้					
24	เมื่อเริ่มทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ฉันมักทำต่อไปไม่สำเร็จ					
รวม						
25	ฉันพยายามหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาโดยไม่คิดเอาเอง ตามใจชอบ					
26	บ่อยครั้งที่ฉันไม่รู้ว่าจะอะไรทำให้ฉันไม่มีความสุข					
27	ฉันรู้สึกว่า การตัดสินใจแก้ปัญหาเป็นเรื่องยากสำหรับฉัน					
28	เมื่อต้องทำอะไรหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ฉันตัดสินใจได้ว่า ทำอะไรก่อนหลัง					
29	ฉันลำบากใจเมื่อต้องอยู่กับคนแปลกหน้า หรือคนที่ไม่คุ้นเคย					
30	ฉันทนไม่ได้เมื่อต้องอยู่ในสังคมที่มีกฎระเบียบขัดกับ ความเคยชินของฉัน					
รวม						

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (ต่อ)		ไม่ จริง	จริง บางครั้ง	ค่อนข้าง จริง	จริง มาก	คะแนน
31	ฉันทำความรู้จักผู้อื่นได้ง่าย					
32	ฉันมีเพื่อนสนิทหลายคนที่คบกันมานาน					
33	ฉันไม่กล้าบอกความต้องการของฉันให้ผู้อื่นรู้					
34	ฉันทำในสิ่งที่ต้องการโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน					
35	เป็นการยากสำหรับฉันที่จะโต้แย้งกับผู้อื่น แม้จะมีเหตุผลเพียงพอ					
36	เมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้อื่นฉันสามารถอธิบายเหตุผล ที่เขายอมรับได้					
รวม						
37	ฉันรู้สึกด้อยกว่าผู้อื่น					
38	ฉันทำหน้าที่ได้ดี ไม่ว่าจะทำอะไรในบทบาทใด					
39	ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ดีที่สุด					
40	ฉันไม่มั่นใจในการทำงานที่ยากลำบาก					
รวม						
41	แม้สถานการณ์จะเลวร้าย ฉันก็มีความหวังว่าจะดีขึ้น					
42	ทุกปัญหาก็มีทางออกเสมอ					
43	เมื่อมีเรื่องที่ทำให้เครียด ฉันมักปรับเปลี่ยนให้เป็นเรื่อง ที่ผ่อนคลายหรือสนุกสนานได้					
44	ฉันสนุกสนานทุกครั้งกับกิจกรรมในวันสุดสัปดาห์ และวันหยุดพักผ่อน					
45	ฉันรู้สึกไม่พอใจที่ผู้อื่นได้รับสิ่งดีๆ มากกว่าฉัน					
46	ฉันพอใจกับสิ่งที่ฉันเป็นอยู่					
รวม						

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (ต่อ)		ไม่ จริง	จริง บางครั้ง	ค่อนข้าง จริง	จริง มาก	คะแนน
47	ฉันไม่รู้ว่าจะทำอะไรทำเมื่อรู้สึกเบื่อหน่าย					
48	เมื่อว่างเว้นจากภาระหน้าที่ ฉันจะทำในสิ่งที่ฉันชอบ					
49	เมื่อรู้สึกไม่สบายใจ ฉันมีวิธีผ่อนคลายอารมณ์ได้					
50	ฉันสามารถผ่อนคลายตนเองได้ แม้จะเหน็ดเหนื่อย จากภาระหน้าที่					
51	ฉันไม่สามารถทำใจให้เป็นสุขได้จนกว่าจะได้ทุกสิ่งที่ต้องการ					
52	ฉันมักทุกข์ร้อนกับเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ที่เกิดขึ้นเสมอ					
รวม						

การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ในการให้คะแนนดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ข้อ													
1	4	6	7	10	12	14	15	17	20	22	23	25	28
31	32	34	36	38	39	41	42	43	44	46	48	49	50

แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ไม่จริง ให้ 1 คะแนน จริงบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
 ก่อนข้างจริง ให้ 3 คะแนน จริงมาก ให้ 4 คะแนน

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ข้อ											
2	3	5	8	9	11	13	16	18	19	21	24
26	27	29	30	33	35	37	40	45	47	51	52

แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ไม่จริง ให้ 4 คะแนน จริงบางครั้ง ให้ 3 คะแนน
 ก่อนข้างจริง ให้ 2 คะแนน จริงมาก ให้ 1 คะแนน

การรวมคะแนน

- ด้านดี** หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบ
- ด้านเก่ง** หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น
- ด้านสุข** หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข

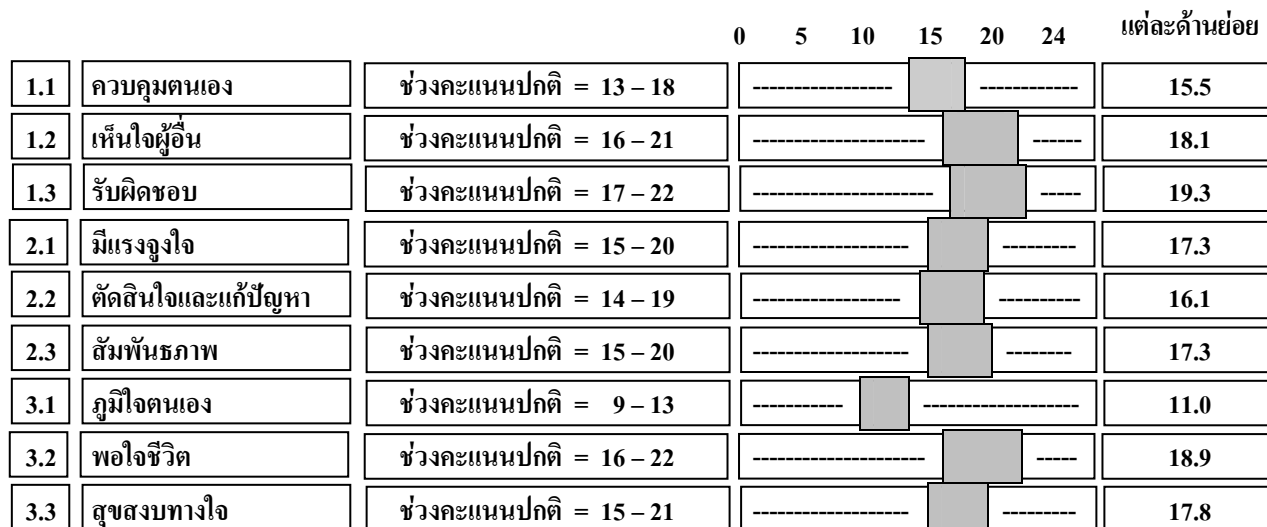
ด้าน	ด้านย่อย	การรวมคะแนน	ผลรวมของคะแนน
ดี	1.1 ควบคุมตนเอง	รวมข้อ 1 ถึงข้อ 6	
	1.2 เห็นใจผู้อื่น	รวมข้อ 7 ถึงข้อ 12	
	1.3 รับผิดชอบ	รวมข้อ 13 ถึงข้อ 18	
เก่ง	2.1 มีแรงจูงใจ	รวมข้อ 19 ถึงข้อ 24	
	2.2 ตัดสินใจและแก้ปัญหา	รวมข้อ 25 ถึงข้อ 30	
	2.3 สัมพันธภาพ	รวมข้อ 31 ถึงข้อ 36	
สุข	3.1 ภูมิใจตนเอง	รวมข้อ 37 ถึงข้อ 40	
	3.2 พลิกกับชีวิต	รวมข้อ 41 ถึงข้อ 46	
	3.3 สุขสงบทางใจ	รวมข้อ 47 ถึงข้อ 52	

หลังจากนั้นรวมคะแนนแต่ละด้านเสร็จแล้วนำคะแนนที่ได้ไปทำเครื่องหมายลงบนเส้นประในกราฟความฉลาดทางอารมณ์และลากเส้นให้ต่อกัน แล้วพิจารณาว่ามีคะแนนใดที่สูงกว่าช่วงคะแนนปกติ ผลที่ได้เป็นเพียงการประเมินโดยสังเขป คะแนนที่ได้ต่ำกว่าช่วงคะแนนปกติ ไม่ได้หมายความว่าท่านมีความผิดปกติในด้านนั้น เพราะด้านต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้น คะแนนที่ได้ต่ำ จึงเป็นข้อเตือนใจให้ท่านหาแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนั้นๆ ให้มากยิ่งขึ้น

สำหรับรายละเอียดและแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์มีอยู่ในหนังสืออีคิว : ความฉลาดทางอารมณ์ หรือ คู่มือความฉลาดทางอารมณ์ (สำหรับประชาชน) ของกรมสุขภาพจิต รวมทั้ง ท่านสามารถเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ที่ทางกรมสุขภาพจิตหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องจัดขึ้น

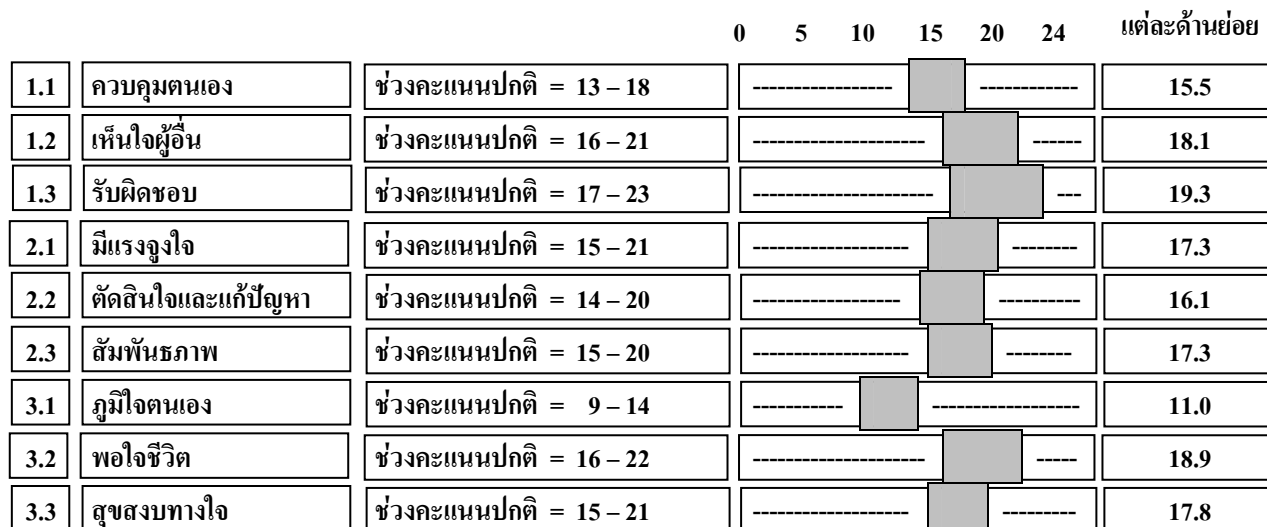
กราฟความฉลาดทางอารมณ์ (อายุ 12 – 17 ปี)

คะแนนเฉลี่ย

กราฟความฉลาดทางอารมณ์ (อายุ 18 – 25 ปี)

คะแนนเฉลี่ย

หมายเหตุ

หมายถึง ช่วงคะแนนปกติ

เอกสารชุด

การปฏิบัติงานแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก

มีจำนวน 2 เล่ม ดังนี้

1. คู่มือการปฏิบัติงานแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก
2. คู่มือการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก